

Orman ve Av

- ◆ NATURA 2000 ve Ormanlık Alanlarda Uygulaması
- ◆ Kültürpark'ın Ağaçları
- ◆ Bir Meslek  ınarı Yunus ENSAR 

TÜRKİYE ORMANCILAR DERNEĞİ
TARAFINDAN İKİ AYDA BİR YAYIMLANIR.

Yıl: 2017 | Ocak - Şubat | Sayı: 1 | Cilt: 95 |
ISSN 1302-040X

**TÜRKİYE ORMANCILAR DERNEĞİ ADINA
SAHİBİ**

GENEL BAŞKAN
Fevzi KALELİ

**SORUMLU YAZI İŞLERİ MÜDÜRÜ
Nihat ÖZ**

EDİTÖR
Prof. Dr. Sezgin ÖZDEN
ozden@karatekin.edu.tr

YAYIN KURULU
Prof. Dr. İsmet DAŞDEMİR
Prof. Dr. Oktay YILDIZ
Doç. Dr. Cihan ERDÖNMEZ
Yrd. Doç. Dr. Nimet VELİOĞLU
Yrd. Doç. Dr. Ufuk COŞGUN
Dr. Erdal ÖZÜDOĞRU
Tarık Barbaros PİLEVNE

Bilgilendirmek amacıyla üyelerimize
ücretsiz dağıtılır.

YÖNETİM YERİ:
TÜRKİYE ORMANCILAR DERNEĞİ
TUNA CAD. NO: 5 06410 KIZILAY/ANKARA

TEL-FAKS
0312 433 84 13

www.ormancilardernegi.org

ormancilarder@ttmail.com

BASKI
DÖNMEZ OFSET

GRAFİK TASARIM
Güngör GENÇ

KAPAK FOTOĞRAFLARI
Güngör GENÇ

İçindekiler

Başyazı	1
Meslektaşlarımızdan Derneğimize Ziyaret	4
Kültürpark'ın Ağaçları	5
Sihirli Orman Filmi ve Ormanlar	10
1957 Orman Fakültesine Girişimizin 60. Yılı "Güneri SESİĞÜR, Diğerleri ve Ben"	13
Vadim O Kadar Yeşildi ki...	22
Bir Meslek Çınarı: Yunus ENSARİ	25
NATURA 2000 ve Ormanlık Alanlarda Uygulaması	30
Marmara Şubemizin Etkinliği	33
Munzur'da Kamulaştırma	36
Yeni Dünya, Yeni Orman, Yeni Ormancı	41
Sonsuzluğa Uğurladıklarımız	49

Başyazı

“Doğanın korunması”, yaygın olarak sanıldığıının tersine, çevre kirliliğinin gündemi meşgul etmeye başlamasıyla ortaya çıkmış bir konu değildir. Doğa korumanın şimdiki değerlendirmelerden farklı olarak kutsal alanların ve bazı hayvanlar ile yaşam alanlarının korunmasıyla başladığı söylenebilir.

Asırlarca evvel Doğu Çin’de ormanların bünyesi fazlaca değiştirilmek suretiyle meydana getirilmiş küçük parklar, tırnaklı memelilerin üreme ve teşhir edilmelerine tahsis olunurdu.

Orta Çağ Avrupa’sında parklar, birer derebeylik müessesesi idi ve bunlar otlatma ve kesimin kat’i olarak yasaklandığı, imtiyazlı kişilerin av rezervi olarak kullandıkları “wilderness”lerin varlığını sağladılar.

Hızla artan nüfus ve buna bağlı talep çeşitliliğinin doğal kaynaklar üzerinde oluşturduğu baskılar, plansız ve sağlıklı büyüme ve

ortaya çıkardığı çevre sorunları, insanoğlunu, bu kaynakların tahrip edilmeden gelecek kuşakların ihtiyaçlarını da karşılayabilmesini sağlayacak yönetim arayışlarına itmiştir.

Bugün doğal ve kültürel kaynakları korumak üzere çeşitli koruma yöntem ve sistemleri geliştirme çabaları artarak sürmektedir.

Dünyada doğa koruma geçmişi çok eski zamanlara dayansa da şimdi kullanılan kimi kavram ve uygulamaların kökeninin 19. Yüzyıl başlarına dayandığını söylemek yanlış olmayacaktır.

Sıkı koruma altında olan kutsal ormanlar, birer orman rezervi olarak düşünülürse, doğayı korumanın kökenlerinin insanlık tarihi kadar eskiye uzandığı söylenebilir.

Zaman içinde dünyanın çeşitli yerlerinde değişik amaçlarla çok sayıda “koruma alanı”

belirlenmiş, ancak büyük çoğunluğu doğaldır ki, modern çağın değerlendirmelerinden uzak, kaynak amaçlı koruma ödevleri görmüşlerdir.

Sanayi devrimine yönelik gelişmeler ve özellikle enerji üretimi ve konut yapımı için duyulan gereksinimler de ormanlarda hızlı tükenişe yol açmıştır. Sonuçta ormanlara yönelik duyarlılıkların artışı, 1827'de Fransa'da, 1853'de Avusturya'da ve 1919'da ise İngiltere'de ormanların korunması için kapsamlı orman yasalarının çıkarılmasına neden olmuştur.

1913 yılında Bern'de 13 ülkenin katıldığı ilk "Uluslararası Doğa Koruma Konferansı" yapılmış Birinci Dünya Savaşından sonraki ilk uluslararası düzeyde ikinci "Uluslararası Doğa Koruma Kongresi" 1923 yılında Paris'te yapılabilmektedir. 1930'lu yıllar daha çok bitki ve hayvan türlerinin korunmasına yönelik çalışmalarla geçmiştir.

1948 yılında Birleşmiş Milletlerin bir organı olan UNESCO'nun (Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Kurumu) girişimi ile günümüzdeki doğa korumacılığı temel politika ve sistemlerin belirleyicisi durumundaki "Uluslararası Doğa Koruma Birliği" (International Union for the Protection of Nature) -IUPN- kurulmuştur.

Birliğin adı, 1958 yılında Atina'daki 6. Genel Kurul toplantısında "Uluslararası Doğa Koruma ve Doğal Hayatı Koruma Birliği" (International Union for Conservation of Nature and Natural Resources) -IUCN- olarak değiştirilmiştir.

1990 yılında da IUCN kısaltması

aynen kalmak koşuluyla yeni adı "Dünya Koruma Birliği" (The World Conservation Union) olmuştur.

Birliğe 140'dan fazla ülkeden, yaklaşık 980 ülkesel organizasyon veya gönüllü kuruluşlardan üye bulunmaktadır.

1992 yılında ise Birleşmiş Milletler Çevre ve Kalkınma Konferansı (UNCED) Brezilya'nın Rio de Janeiro kentinde yapılmıştır. Hayati önemi nedeniyle konferansa 179 Hükümet Başkanı ve üst düzey kişiler olmak üzere 18 000 kişi katılmıştır. Konferans, çevre koruma ile kalkınmanın birbirinden ayrı gerçekleşemeyeceğini ortaya koymuştur. Konferans sonucu

- Çevre ve Kalkınma konusunda Rio Deklarasyonu
- İklim değişikliği çerçeve sözleşmesi
- Biyolojik çeşitlilik sözleşmesi
- Orman Prensipleri bildirgesi ve
- Gündem 21 gibi metinler ortaya çıkmıştır.

Dünyada bu gelişmeler olurken ülkemizde de birçok gelişme yaşanmıştır.

Osmanlı döneminde ormanların yasal olarak korunmasıyla ilgili gelişme oldukça ilginçtir. Örneğin, 1858 yılında çıkarılan "Arazi Kanunnamesi"nde toprak mülkiyeti konusu ele alınarak, toprakla ilgili hukuksal karışıklığa son verme amaçlanmıştır.

Osmanlı Devletinde, İstanbul'un tatlı suyunu karşılayan koruları koruma altına almıştır. 1870 yılında ormancılığı düzenlemek ve ormanları korumak için "Orman Nizamnamesi" yürürlüğe sokulmuştur.

Fotoğraf: Bülent BOZ

08 Şubat 1937 tarihinde 3116 sayılı orman kanunu çıkarılmıştır. Ormanlar ilk kez yasal zemine kavuşturulmuştur. Yasa ile orman tarifi, sınırlandırılması, planlanması, işletilmesi vb. konular belirlenmiştir.

Daha sonra 5 Mayıs 1937 tarihinde kabul edilen 3167 sayılı “**Kara Avcılığı Kanunu**” (1.7.2003 tarihinde yenilenmiştir- 4915) ile “Türkiye’de yabani olarak yaşayan hayvanların her türlü vasıta ile avlanmaları” hüküm altına alınmıştır.

31 Ağustos 1956 tarih ve 6831 sayılı **Orman Kanunu’nun 4. ve 25. maddeleri** ile “**Milli Park**” terimi Türk mevzuatına girmiş ve Zekai Bayer’in girişimiyle “**Milli Parklar Şubesi**” kurulmuştur. Yine aynı kanunun 4. maddesinde ormanlar vasıf ve karakterlerine göre üçe ayrılmıştır: **A) Muhafaza ormanları, B) Milli Parklar, C) Üretim ormanları.** Bu sınıflamaya göre iki koruma statüsü ilk iki sırada yerini almıştır.

Orman ve ormancılık ilk kez 1961 tarihli T.C. Anayasasında yer almıştır. Daha sonra 18.10.1982 Tarihinde kabul edilen T.C. Anayasası’nın 63. Maddesi ile; Devletin, tarih, kültür ve tabiat varlıklarının ve değerlerinin korunmasını sağlayacağı, bu amaçla destekleyici ve teşvik edici tedbirleri alacağı hükümleri getirilmiştir. Anayasanın 169, 170 maddeleri ile de ormanlar güvence altına alınmıştır.

1983 tarihli 2873 sayılı **Milli Parklar Kanunu** ile doğa koruma ile ilgili daha yeni ve daha geniş içerikli yasal düzenlemeler yürürlüğe konmuştur. 1983 tarihinde ayrıca 2863 sayılı **Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu** ile 2872 sayılı Çevre Kanunu yürürlüğe girmiştir. Ülkemiz ayrıca birçok uluslararası koruma amaçlı sözleşmelere taraf olmuştur.

Dünyada ve ülkemizde yukarıda kısaca bahsedilen doğa ve orman korumada yapılan çalışmalar, gelişmeler ve yasal güvencele rağmen, her konuda yaşanan teknolojik gelişmeler ve dünya nüfusundaki hızlı artış ister istemez, diğer doğal kaynaklar gibi ormanlar üzerinde de hızlı ve şiddetli bir baskıyı beraberinde getirmiştir.

Bu tehlikeli gidişi engelleme için zorluğunu gören Avrupa Tarım Federasyonu (CEA); Birleşmiş Milletler Tarım ve Gıda Örgütüne (FAO) bir teklif götürmüştür. Tüm dünyada kutlanması ve toplumları bilinçlendirmek amacı ile 21 Mart 1971 tarihinde, Kuzey yarımküresinde ilkbaharın, Güney yarımküresinde de sonbaharın başlangıç günü olan 21 Mart gününü Dünya Ormancılık Günü ilan edilmiştir.

Gelecek kuşaklara temiz bir çevre, yaşanabilir bir dünya bırakmanın en önemli yolu, ormanların korunmasından, geliştirilmesinden, genişletilmesinden ve erozyonun önlenmesinden geçmektedir. Bugün artık dünyada küresel ısınma ve buna bağlı olarak iklim değişikliği tartışılmaya başlanmıştır. Bu gidişin önüne geçebilmek için ormanların karbon emilimini yapan en önemli yutaklardan birisi olduğu gerçeğinden yola çıkarak karbon ormanları kurulması tartışılmaya başlanmıştır.

Ülkemizde de 1975 yılından bu yana Dünya Ormancılık Günü ve Orman Haftası bu gerçeklerin anlatılabilmesi ve yılda bir gün de olsa hatırlanması için 21 Martta çeşitli etkinliklerle kutlanmaktadır. Bu duygu ve düşüncelerle tüm meslektaş ve üyelerimizin 21 Mart Dünya Ormancılık Günü’nü kutlarız.

**TÜRKİYE ORMANCILAR
DERNEĞİ
YÖNETİM KURULU**

Meslektaşlarımızdan Derneğimize Ziyaret

Genel Başkanımız Fevzi KALELİ'nin Ankara Bölge Müdürlüğü sırasında Orman Genel Müdürlüğü Hukuk Müşaviri ve Teftiş Kurulu Üyesi mesai arkadaşları ile 1974-2010 arası Devlet Planlama Müsteşarı Ormancılık Sektörü Sorumlusu

olarak görev yapan TOD Üyesi Mustafa KONUKÇU 23 Şubat 2017 Perşembe günü, Genel Başkanımız Fevzi KALELİ'yi ve Türkiye Ormancılar Derneğimizi ziyaret etmişlerdir. Nazik ziyaretleri için kendilerine teşekkür ediyoruz.

Kültürpark'ın Ağaçları

Prof. Dr. İlçin ASLANBOĞA

Orman Y. Mühendisi, Peyzaj Mimarı

*(Bu yazı Kültürpark'ın
yeniden gerçek bir kent parkına
dönüşmesi varsayımı ve ümidiyle
hazırlanmıştır.)*

İzmir kent merkezinde bulunan, adı “Kültürpark “ olan alan, kuruluşunda adına uygun olan niteliğini yitirmiştir, kent halkının gereksinimleri doğrultusunda ıslah edilmeyi beklemektedir.

Bu amaca yönelik girişimler vardır. Bir ıslah projesinin hazırlanmakta olduğu, ilgili kurumların, kişilerin söz konusu proje ile ilgili görüşleri ve eleştirileri olduğu bilinmektedir. Eleştiriler genellikle hazırlanan projenin “Kültürpark”ı kaybolan orijinal kimliğine yani bir “kent parkı ya da kentsel yeşil alan” niteliğine dönüştüremeyeceği endişelerinden kaynaklanmaktadır.

Tüm bu görüşler ve eleştirilerin olumlu yönde değerlendirilebilmesi için ortak bir zemin üzerinde tartışılması gerekir. Bu zemin söz konusu alanla ilgili ana işlev ya da işlevler kararıdır. Kentin merkezinde bulunan bu alan gelecekte de eskiden olduğu gibi **“ekonomik beklentilerin önceliği aldığı çok amaçlı kullanılacak bir alan mı”** yoksa bir **“kent parkı”** mı olacaktır.

Geçmişte bu alana Fuar alanı, Açık Alan, Yeşil Alan, Kent Parkı, Botanik bahçesi, Hayvanat Bahçesi, Arboretum, otopark,...vd. gibi işlevler yüklenmiştir. Birbirine yakın gibi görülen bu işlevler, gerçekte düzenleme, işletme ve bakım uygulamaları bakımından büyük ayrıcalıklar ve çelişkiler içermektedir.

Söz konusu işlevler Kent Parkı bağlamında irdelenirse;

FUAR ALANI İŞLEVİ:

Ticaretle ilgili ürün ya da hizmetlerin, teknolojik gelişmelerin, bilgi ve yeniliklerin tanıtımının yapıldığı, çeşitli ürünlerin sergilenip alınıp satıldığı, teknik işbirliği, geleceğe yönelik ticari ilişkilerin kurulmasına ortam hazırlayan alanlardır. Sergi salonları, tanıtım platformları, ağır iş makinelerinin, sanayi ürünlerinin taşınabileceği yollar vb. böyle bir işlev için zorunlu donanımlardır. Bu alanlarda ekonomik kaygılar ve ticaret ön plandadır, estetik ve rekreatif beklentiler yoktur. Bir parkın vazgeçilmezi olan bitki örtüsüne bu işlevde yer yoktur. Uzun yıllar bu amaçla kullanılan Kültürpark'ın orijinal bitki örtüsü fuar etkinlikleri sırasında çeşitli baskılar altında kalmış, zarar görmüştür.

AÇIK ALAN, YEŞİL ALAN, KENT PARKI İŞLEVLERİ:

Kentler içinde üzerinde yapı bulunmayan, farklı açık alan kullanımlarına (sosyal, kültürel) olanak veren, genelde kentlinin dinlenme, doğala yakın ortamda bulunma gereksinimini karşılamaya yönelik düzenlenmiş alanlardır. Bu beklentilerin karşılanmasında bitki örtüsünün, özellikle de yeşil alanların baskın elemanları olan ağaçların ekolojik ve estetik etkileri çok önemlidir.

BOTANİK BAHÇESİ, ARBORETUM İŞLEVİ:

Botanik bahçeleri; genellikle bilimsel ve kültürel hedeflere yönelik bitkilendirilmiş alanlardır. Bitkiler aralarındaki akrabalık ilişkilerini yansıtacak biçimde düzenlenir, etiketlenir, sergilenir.

Kuruluş amaçları arasında botanik bilimi ve eğitimiyle ilgilenenlere, doğaseverlere çeşitli koleksiyonları sunmak, bilgilendirmek yanı sıra bitkileri yer yer estetik düzenlemeler içinde sergileyerek doğa sevgisi aşılacaktır. Arboretumlar; Bir alanın iklimatik, fitocoğrafik özelliklerine uyabilecek, orijinleri bilinen, bilimsel olarak tanımlanmış odunsu bitkilerin, belirli bir düzen içinde yetiştirildiği ve sergilendiği alanlardır. Uzun vadede kalıcı olmaları bilgi ve kültür birikiminin ve özverinin yanı sıra uzman bir bakım ekibinin sürekli varlığını ve yasal güvenceyi gerektirir.

Kültürpark fuar dışında söz konusu işlevlerin hiç birisine gerçek anlamda sahip olamamıştır. Fuar etkinliğinin başka bir alana taşınması yerinde bir karar olmuştur. Şimdi söz konusu ıslah çalışmalarının hedefi bu alanın gerçek bir yeşil alana dönüştürülmesi olmalıdır.

KÜLTÜRPARK İLE İLGİLİ GERÇEKLER:

Kültürpark önce 1925 yılında yangın yerinin ortasında bir park olarak düşünülmüş (Rene Danger-Prost planları) daha sonra 1930'lu yıllarda belediye başkanı Dr. Behçet Uz'un girişimleriyle 42 hektar boyutlarına ulaşmış, günümüze kadar bu genişliği korunmuştur.

Bu alana başlangıçtan bu yana sadece bir *kent parkı* ya da *kentsel yeşil alan* olarak değil, kentsel-bölgesel ölçekte ekonomik, sosyal ve kültürel hizmetleri olması gereken bir *kentsel açık alan* olarak yaklaşmıştır. Geçmişte de güncelde de bu alandan beklenen ekonomik işlevler hep ön planda olmuş, hatta adı *kültürpark* olan bu alanın bir ticari alan

mantığıyla işletilmesi ve işletmenin organizasyonunu bir anonim şirkete (İZFAŞ) bırakılmıştır.

Aslında bu konu İzmir de hep tartışılmalıdır. Ancak ekonomik kaygılar, genelde kültürel, rekreasyonel, estetik, sağlıkla ilgili vd. kaygılarımıza hep galip geldiği için Kültürpark'ın *niteliği belirsiz güncel durumu* oluşmuştur.

Bu bağlamda yerel yönetimin 1990 yılında attığı ve sivil toplum örgütleri tarafından da desteklenmiş olan adım, İzmirlinin bu alana yaklaşımını göstermesi yönünden dikkate değerdir; *adı "kültürpark" olan bir kentsel yeşil alanda, uluslararası mimari proje yarışması yapılmıştır. Güncel tartışmalar bu sürecin devamı niteliğindedir.*

Ayrıca bu alanın 1992 yılında 2. Derece Doğal Sit statüsüne alınması, zaman zaman değişen yerel yönetimlerin bu alan üzerinde depreşen ekonomik iştahlarını frenlemeye yönelik yasal araç ve çare arayışının ürünüdür. Ne yazık ki bu yöntemin pek de etkili olmadığı özellikle "yeraltı otoparkı" gibi radikal bir girişimin gerçekleşmiş olması örneğiyle belgelenmiştir.

Güncel durumda alanda henüz ekonomik amaçlı kullanımlara yönelik yapılar, üzeri yeşil alan olarak kullanılmaya elverişli olmayan yer altı otoparkı, eskiden otopark olarak kullanılan, ya da fuar süresince satış noktalarının yerleştirildiği sert zeminler, spor ve kültür yapıları, gazinolar ve yerel yönetimin çeşitli hizmet yapıları vardır. Gerçek anlamdaki kent parklarına ambulans ve itfaiye dışında motorlu taşıt girmemesi gerekirken, bu hizmet binalarına ilişkin zorunlu taşıt trafiği sürmektedir. Bir kent

parkına bizzat yerel yönetim tarafından çeşitli hizmet binaları yerleştirilmesi yaman bir çelişkidir.

KÜLTÜRPARK TA BUGÜN BULUNAN AĞAÇ VARLIĞI:

Ağaçlar da diğer canlı varlıklar gibi bir ömre sahiptirler. Var olur, gelişir ve ölürler. Yaşam süreçleri içinde insan beklentilerine uygun boyutlara ve işlevlere (ekonomik, ekolojik, estetik) sahip olurlar. Doğada bu süreç doğal koşulların elverdiği olanaklarla sınırlıdır. Bir kent parkında ise süreç insan kontrolü altındadır. Beklentiler doğrultusunda tür seçimi yapılır, yaşayacakları yer belirlenir, gözetilir, biçimlendirilir ya da alandan uzaklaştırılır. Herhangi bir yeşil ya da açık alan **“Kentsel Park”** kimliğini- disiplinini bu yöntemle kazanır.

Kültürparkta bugün var olan ağaçlar, farklı zamanlarda ve çeşitli ağaçlandırma uygulamaları sonucunda alanda yer almışlardır;

- Kültürpark'ın orijinal projesinde önerilen ve dikimi yapılan ağaçlardan günümüze kadar yaşamış olanlar,
- Projeye uygun dikilmiş ancak çeşitli tarihlerde, çeşitli nedenlerle kurumuş olan ağaç türlerinin yerine dikilmiş, türdeş ya da değil, ama daha genç ve boyutları farklı olanlar,
- Kültürpark kurulduğundan buyana bakımı ile ilgili görevlilerin *“ki bu görevliler her yönetim değişiminde değişen, çoğunlukla uzman olmayan, insanlardır”*, çeşitli tarihlerde proje haricinde kendi düşünceleri doğrultusunda alana getirip diktikleri,
- Çevre ağaçlardan düşen tohumlardan gelişmiş, yerinde büyümeye bırakılmış olanlar,

- Vd..

Bir parkın ağaçlandırılmasında ekolojik etkiler ve estetik kaygıların dikkate alınması ve bakım sürekliliğinin sağlanması ön koşuldur. Kültürpark'ın orijinal projesinde İzmir'in bol güneşli sıcak iklimi dikkate alınmış, parkın sirkülasyon sistemi ağaçlarla gölgelenmiş (alleler) yollarla oluşturulmuştur. Bu allelerde yaşamını sürdürebilen ağaçlar, günümüzde Kültürpark yeşil alanının ana iskeletini oluşturmaktadır. Geçen süre içinde çeşitli baskılara dayanamayıp kuruyan ağaçların yerine farklı tarihlerde dikilmiş olan farklı türde ve niteliksiz fidanlar nedeniyle allelerde aranan uyum ve düzenli tekrar etkisi kaybolmuştur.

Doğal ortamlarda ağaçlar arasında ışık ve besin maddesi savaşımı vardır. Ağaçlar bu savaşım sürecinde boylanır, biçimlenirler. Uygun ortamı bulanlar doğal habituslarını, dolayısıyla kendilerinden beklenen estetik değerleri kazanırlar. Kültürel peyzajların oluşturulmasında işleve uygun ağaç türü seçimi ve dikim aralıklarının belirlenmesi bu savaşımın kurallarına göre yapılır.

Güncel durumda; çeşitli zamanlarda, tür ve yer seçimine özen gösterilmeden, ağaçlar arasındaki olası rekabet koşulları dikkate alınmadan alana dikilmiş olan fidanların bir kısmı ağaç boyutlarına ulaşmıştır. Ancak bu ağaçların çoğunluğunun işlevleri (sınırlama, perdeleme, gölgeleme mekan oluşturma, vb.) belli değildir. Gerek yeterli ışık alamama, gerek ışığa yönelme ya da komşu ağaçtan kaçma vb. nedenlerle deforme olmuşlar, estetik değerlerini yitirmişlerdir.

Ayrıca; Kültürpark'ın yapılardan arındırılıp gerçek bir kent parkına dönüştürülme fikri kabul görse bile, uygulama sürecinde mevcut gelişmiş ağaçları bekleyen başka tehlikeler vardır. Örneğin:

- Yapıların ve yüzey kaplamalarının sökülmesi sırasında alana girecek iş makineleri yapılarla içi içe geçmiş kök sistemlerini ezecek, parçalayacak ya da açıkta bırakacaktır. Özellikle yaz aylarında yapılacak bu tür uygulamalar sonucu pek çok ağaç kuruyabilir.
- Kültürparkta tümüyle bir alt yapı (sulama, aydınlatma, drenaj vb.) yenilenmesine gereksinim vardır. İlgili tesisat zorunlu olarak, gelişmiş ağaçların kök sistemleri arasına dönecektir. Hiç bir tesisatçı ya da inşaat işçisinden çalışırken ağaç sağlığını gözetmesi beklenemez.

Ağaç taşımanın başarılı olabilmesi, pek çok koşula, araç-gereç, bilgi birikimine ve özveriye bağlıdır. Ayrıca transplanter adlı araç alanda dolaşırken ve söküm ve dikim çalışması sırasında çevredeki ağaç köklerine ve alt yapıya zarar verir. Bu alanda kesim yerine transplantasyon aldatmacasını düşünmek bile hatadır. Kaldı ki günümüzde gelişen “fidan üretme teknikleri” sonucu elde edilen boylu fidanlarda alana kısa sürede olgun bir yeşil alan görünümü kazandırılması olasıdır.

Kültürpark restorasyon girişimiyle, *“ekonomik amaçlı tüm yapıların ve beklentilerin bertaraf edildiğini varsayarak”* her metre karesi işlevlendirilmiş, sağlıklı, ve estetik değerlere sahip gerçek bir yeşil alana dönüştürülmek isteniyorsa, alandaki ağaç varlığına “duygusal” değil “gerçekçi” yaklaşılmalıdır.

Yapılacak girişimler öncelik sırasına göre şunlar olabilir.

1. E.Ü. Ziraat Fakültesi Öğretim Üyelerinden oluşan bir ekip, parktaki ağaç-ağaççık varlığına ilişkin envanter ve röleve çalışması yapmıştır. Bu çalışmada öncelikle korunması öngörülmüş ağaçlar belirlenmiştir. Bu ağaçlar, alanda yapılacak her türlü girişimden önce sınırlanmalı, korumaya yönelik teknik önlemler alınmalıdır.
2. Kültürpark'ın iskeletini oluşturan alle ve akslarda kuruyup alandan çıkarılan ağaçlar yerine farklı zamanlarda farklı yaş, boy ve türlerde fidanlar dikilmiştir. Beklenen işleve sahip olmayan, düzen algısını bozan bu ağaçlar tümüyle alandan uzaklaştırılıp boylu ve yaşlı fidanlar dikilerek yeniden ağaçlandırılmalıdır.
3. Parseller üzerinde düzensiz dikimler sonucu gelişen, sağlıklı ve işlevsiz türler tek tek saptanmalı, mümkünse yapılacak teknik girişimlerle ıslah edilmeli, olası değilse kesilerek alandan çıkarılmalıdır.
4. Yapılar ve sert zeminlerin kaldırılması sonucu kazanılacak toprak yüzeyi, ziyaretçiler üzerinde gerçek bir yeşil alan etkisi yaratacak biçimde yeniden bitkilendirilmelidir.
5. Tüm bu girişimlerin mutlaka uzman bir ekip tarafından planlanıp uygulanması gerektir. Ayrıca uzun vadede bakım sürekliliğinin sağlanması için, sadece Kültürpark'a hizmet edecek kalıcı bir yönetim ve bakım kadrosunun oluşturulması gereği hatırlatılmalıdır.

Son sözüm Sivil Toplum Örgütlerinedir; Kültürpark'ın ıslahı

girişiminde şüphesiz öncelik bu alanın ekonomik amaçlı yapılardan, hizmet binalarından ve bunlara ilişkin alt yapıdan arındırılmasıdır. İzmirliğin bunu başaracağına inanmak istiyorum.

Ancak herhangi bir yapısal girişimde, mevcut yeşil dokunun korunması amacına yönelik toplumun “tek ağaç kestirmeyiz” dayatması, genelde yerel yönetimlerin daha radikal davranışlarına neden olmakta, karşı çıkma daha hasarlı ve başarısız sonuçlanmaktadır (Örn. Yeraltı Otoparkı).

Kültürpark'ın geleceğe yönelik yeniden düzenlenmesi ile ilgili olarak ***“balkın duyarlılığı, yerel yönetimin eğilimleri, proje ekibinin davranışları”*** gibi gerekçeleri öne sürerek ağaç kesimine karşı çıkmak, bu yeşil alanın ıslahı amacının önünde engeldir. Hastalıklı, işlevini yitirmiş, korunması gerekli bitki örtüsüne zarar veren bazı ağaçların alandan uzaklaştırılmasının zorunlu bir sağaltma operasyonudur, bu gerçek kamuoyuna uygun yöntemlerle anlatılabilir. Aranızda Kültürpark'ın bitki örtüsüyle ilgili yorum yapabilecek meslek odalarının (orman Mühendisleri, Peyzaj Mimarları) temsilcileri vardır. Onların önerilerini lütfen dikkate alınız. Bu konuda önemli olan “toplumun hassasiyeti” değil, “bilimsel, teknik gerçeklerdir”. Yapılacak uygulama sonuçta toplumun yararına olacaktır.

Dr. Behçet UZ'un görüşü;

"Ancak ben Kültürpark'ı Halk Üniversitesi olarak düşünmüştüm. Doğduğu günden başlayarak çocukların, anaların, babaların eğitecekleri, eğitilecekleri bir yer olarak düşünmüştüm Fuarı. Kültürpark, artık bir gösteriş kapısıdır. Fuar ile Kültürpark iç içe birbirini yiyor, bitiriyor. Bu gösteriş hevesinin Kültürpark'ı yemesinden korkuyorum. Önceden beri düşüncem, Fuarı Kültürpark'ı birbirinden ayırmaktı. Hatta bunun için Fuar'ı taşıyacağımız yerleri de belirlemiş, planlarını, projelerini dahi hazırlamıştık. Kadifekale civarında müsait alanlar vardı. Ama sonraki idareciler bu görüş ve düşüncelere rağbet etmediler. Bunları söylediğim için şu yanlış düşünceler uyanmasın: 'Ben Kültürpark'ı ellemesinler, ona dokunmasınlar' demiyorum. Bu şehrin nüfusu hızla artıyor. Kısa bir süre sonra İzmir 4-5 milyon insanın yaşadığı bir yer olacak. O zaman fuar yetmeyecek tabii. Peki insanlar eğlenebilecekleri, dinlenebilecekleri ve spor yapabilecekleri yeşil alanları nereden bulacaklar, soruyorum..."

Behçet Uz'un sözlerini paylaşmadan edemeyeceğim, tekrar olduğu için maruz görünüz, başka yeşil alanımız yok Kentimizde.... Fuar ve Kültürparkta birbirinden ayrıldığına göre Saygıdeğer kurucusu BEHÇET UZ'un dediği gibi Kültürpark halkın olmalı (Tarihi belli değil)

Proje ile ilgili eleştiriler;

Müellifleri ve danışmanları kent planı ve mimarlardan oluşan projede Çatı Bahçeleri yeşil alan olarak tanımlanıyor. (Bknz.: yeşil alan, kent parkı..)

Her metrekaresi işlevlendirilmesi gereken kıymetli bir alanda, geniş çim yüzeyler, su yüzeyleri ve çatı

çimle örtülmesi tasarlanarak kent parkı bitiriliyor.

Not: (Proje müelliflerinin bir kent parkı düzenleme konusundaki ehliyetleri sorgulanmalı)

Öneriler; Alan kullanımları ile ilgili;

1. Belediyenin Kültürpark alanından ekonomik beklentileri var. Tamamı kazılıp yeraltına otopark (altın yumurtlayan tavuk yapılsın, belediyenin bu konuda deneyimi de var), üstüne de kültür- ticaret, hizmet binaları yapılsın, yapıların üzerinde de geniş çim ve su yüzeyleriyle "yeşil alan" oluşturulsun, vesselam. Nasıl olsa İzmirli kent parkı nedir bilmiyor, çünkü İzmir'de böyle bir örnek yok.
2. Alanı TOKİ'ye bırakalım, yapılar yapsın, ancak mutlaka çatılarını bitkiyle örtsün. Bir de cephelerine sarmaşık sardırırsa işte İzmirliye hem dikey hem de yatay yönde yemyeşil bir alan.
3. Mevcut yeraltı otoparkının (ne olduğu belirsiz) üzeri işlevlendirilebilir;

Örneğin;

- Tenis kulübü bu park içinde gerçekten vazgeçilmez ise ki bu gereklilik sorgulanmalıdır, Tenis Kulübü bu güne değin kaç İzmirliye, kimlere hangi amaçlarla hizmet etmiştir, park içinde kalması şart mıdır. Kalması ille de gerekli görülüyorsa kortları otopark üzerine alınabilir, kulüp binası da çevrede yerini alır. Onun yeri de nihayet herkesin kullanabileceği bir yeşil alana dönüşür.
- Otoparkın taşıyıcı sistemi herhalde 30 cm derinliğindeki su yüzeyini taşıyabilir? Park içinde oluşturulması düşünülen

su yüzeyleri bu alana alınır.

Böylece projede önerilmiş geniş su yüzeylerinin yerine de gerçek yeşil alanlar kurulur.

Sihirli Orman Filmi ve Ormanlar

S. Serdar Yegül

Orman Mühendisi

s_yegul@hotmail.com

“Tuttuğun dileğe dikkat et! Sonra pişmanlık duyabilirsin.”

“Bir varmış bir yokmuş.. evvel zaman içinde kalbur zaman içinde.. develer tellal iken.. pireler berber iken.. ben babamın beşiğini tıngır mıngır sallar iken..” “Sihirli bir Orman” ve bu ormanda yaşayan masal kahramanları varmış.

Böyle bir girişten sonra, filmin geçmişine değinelim.

Amerika Birleşik Devletleri’nde Broadway’de 24 yıl boyunca sahnelenen ve döneme damgasını vuran “Sihirli Orman” müzikali (Into the Woods), 2011 yılında sinemaya aktarılır.

Meryl Streep’in *Cadı* rolünde, Johnny Depp’in ise *Kurt* rolünde oynadığı filmde, *Kırmızı Başlıklı Kız*, *Külkedisi*, *Rapunzel*, ve *Jack ve Fasulye Sırtığı* gibi dünyaca ünlü dört masal kahramanının yolları bir ormanda kesişir. Ormanda depremeler olur ve kahramanlar yollarını kaybeder.

Şimdi biraz daha ayrıntıya girelim.

FIRINCI, KARISI VE CADİ

Fırıncı ve karısı çocuk sahibi olmak istemektedir. Ancak bu, Cadı'nın fırıncının babasını lanetlemesi nedeniyle olamamaktadır. Sebep, fırıncının babasının vaktiyle cadının bahçesinden birkaç sihirli

fasulye çalmasıdır.

Diğer yandan Cadı, eski güzelliğine kavuşmak istemektedir.

Bu iki istek birleşir ve Cadı, fırıncı ve karısından ormana gitmelerini ve dört şeyi üç gece içerisinde getirmelerini ister.

Sonuç olarak, fırıncı ve karısı ormana doğru yola çıkarlar.

Fırıncı ve karısı; Kırmızı Başlıklı Kız'dan kırmızı pelerini, Kükedisi'nden altın ayakkabısını, Rapunzel'den uzun mısır sarısı saçlarını ve Jack'ten ise bembeyaz ineğini, bazen doğru yollardan bazen de doğru olmayan yollardan alır ve cadıya getirirler.

Cadı, altın ayakkabı ve mısır sarısı saçları, süt beyazı ineğe yedirir ve inek süt vermeye başlar. Sütten fırıncının karısı ve kendi içer. Fırıncının karısı hemen gebe kalır ve çok kısa bir sürede bir çocuk doğurur. Diğer yandan, Cadı da gençleşir.

Fırıncı ve karısı ile Cadı arasında pazarlık

Altın pabuç ve sarı saçlar ineğe yedirilir ve mucizeler başlar.

TAM HER ŞEY YOLUNA GİRDİ DERKEN

Tam “mutlu son”a ulaştık derken, Jack, bulutlara kadar uzanan fasulye sırtıklarının üzerinde yaşayan devden değerli eşyalar çalar. Bunun üzerine dev kızar ve çalınan eşyalarını geri ister. Jack ise değerli eşyaları vermeye yanaşmaz. Bunun üzerine dev yeryüzüne iner, ormana girer ve Jack’i aramaya başlar.

Devin ormandaki ayak sesleri depremlere neden olur ve yollar belirsizleşir. Kahramanlar yollarını kaybeder ve panîğe kapılır.

Ormandaki tüm bu olup bitenler, kahramanların hayattaki isteklerini gözden geçirmelerine neden olur.

MUHASEBE BAŞLIYOR

Fırıncı, karısıyla birlikte tutkulu bir şekilde çocuk sahibi olmak istediklerini, oysa bunun doğru bir dilek olmadığını söyler.

Kırmızı Başlıklı Kız, bütün hayatını büyükannesine adadığını, bunun ise kendisinin dış dünyayı tanınmasına engel olduğunu dile getirir.

Jack’in annesi istediği zenginliğin doğru bir dilek olmadığını haykırır.

Külkedisi Sindirella, bir prens ile evlenme isteğinin doğru bir istek olmadığını, daha ortalama bir istekte bulunmasının daha doğru olduğunu itiraf eder.

Filmin sonunda Fırıncı, kucığında kundaktaki çocuğunu tutarken, Külkedisi Sindirella kendisine şu şarkıyı söyler:

*Tuttuğun dileğe dikkat et.
Çocuklar dilektir.
Dilekler gerçek olur.
Bedelsiz değildir.”*

“SİHİRLİ ORMAN” VE TURNUSOL KÂĞIDI

Film’de ormanlar; sadece kahramanların buluştukları, alışveriş yaptıkları ve tüm zorlukları yaşadıkları bir arka plan

olmakla kalmaz; kendi kendilerini sorguladıkları bir yer olarak da işlev görür. Bu yönüyle “Sihirli Orman” kahramanlar için bir turnusol kâğıdı gibi işlev görür.

“Turnusol kağıdı” onların kendi gerçeklerini görmelerini sağlamıştır.

Filmi öneriyor ve iyi seyirler diliyoruz.

Fırıncı, Kırmızı Başlıklı Kız’ı ikna etmeye çalışıyor.

Kurt rolünde Johnny Deep

1957 Orman Fakültesine Girişimizin 60. Yılı “Güneri SESİGÜR, Diğerleri ve Ben”

Süleyman DİNGİL

Daha çok meslek ve meslek sorunlarıyla ilgili olmayan, sadece 1957 yılı ve sonraki yıllarda o yıl girişlilerle kimi anıları paylaşmak için kaleme aldığım bir yazı. 60. yıl anısına diye.

1957 yılı İstanbul Üniversitesi Fen Fakültesi içinde FKB (Fizik-Kimya-Botanik) ve Orman Fakültesi birinci sınıfındayız.

İstanbul Üniversitesinin birçok fakültesine sınavsız giriş yapılırken Orman Fakültesine 400 kişi başvuruyor. 400 kişi sınava giriyoruz. 200 kişi kazanıyor. 100'ü burslu olarak kazanıp eğitime başlıyoruz.

Ben 8. olarak kazanıyorum, ama 4 yıllık Fakültemizi 9 yılda bitiriyorum. Fakültenin, derslerin zorluğundan değil.

Taşradan gelmişsiniz, büyük hayallerle. Bir büyük şehir. Kafanızda dünyanın en büyük en önemli şehri. Okuduğunuz liselerde, okuduğunuz romanlarda, gördüğünüz Türk filmlerinde, öğretmenlerinizden duyduklarınızla İstanbul'dasınız.

Beyazıt Meydanı İstanbul Üniversitesinin önündeki meydan, oradan Laleli'de yeni yol yapılmış Aksaray'a doğru, iniş aşağı. Fen Fakültesi durağı var. Bir akşamüzeri bir belediye otobüsü süratle durağa dalıyor, fren yok bozuk herhalde, yedi kişiyi eziyor otobüs, ezilenlerin içinde üniversite öğrencileri de var.

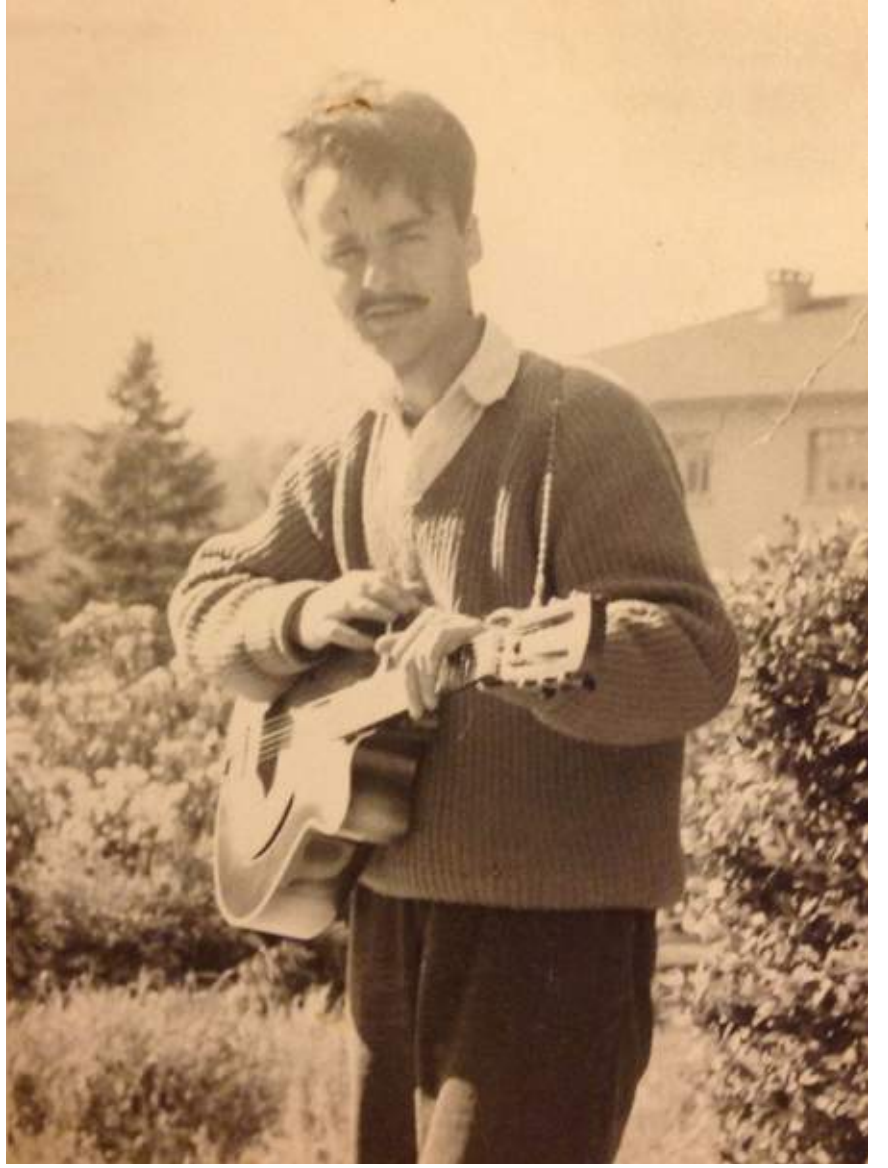
İstanbul'un nüfusu 1,5 milyon. İstanbul'da 1,5 milyonluk şehirde Orman Fakültesinde okuyacak hiç tanıdığım yok. Burdur Lisesinden yalnız ben varım, Orman Fakültesine kayıt yaptıran.

Bir yıl önceden, aynı yıldan Burdur Lisesinden, Tıp Fakültesinde okuyan Teknik Üniversiteye, Hukuk Fakültesine yeni kayıt yaptıran tanıdıklar var. Kara Kedi lakabı ile tanınan Hukuk Fakültesine kayıtlı Burdur lisesinden tanıdığım Ünal, “Süleyman gel, benim kaldığım pansiyona seni götüreyim, sen orada kal. Bana Anadolu Site Yurdunda yer çıktı” dedi. Bana yardımcı oldu. Site Anadolu Yurdu Üniversitenin yanında Beyazıt'ta devlet yurdu. Orada kalabilmek büyük bir şans. Ünal'la Kumkapı'daki pansiyona gittik. Akşam vakti. Alt katta bir oda. Elektrik ışığında duvarlarda rutubetten yeşil yosunlar fark ediliyor. Odada ranza var. Bir masa, bir sandalye var. Masada sakalları birkaç günlük uzamış bir genç, öğrenci herhalde. Önünde masada bir dergi. Dergi kapağında Atatürk'ün şu ünlü resimlerinden çizgili kumaş ceketli resmi. Hayat Mecmuası olsa gerek. İlk orada çıkmıştı o resim. Atatürk'ü profilden gösteriyor. O kişi ”Ey Allahım, nasıl kıydın buna, bu gözlere nasıl toprak doldurdun” diyor. Kendi kendine konuşuyor, ağlamaklı. Ünal'ın oda arkadaşı. Bana tanıştıırken, “ Bu, Günaydın, Erol Günaydın” dedi. O bizimle pek ilgilenmedi.

İleride büyük bir sanatçı olacak Erol Günaydın'la karşılaştık orada. İstanbul'un ilk günlerindeki aklımda kalan anılar bunlar.

İleriki günlerde Site Anadolu Yurduna yakın üniversitenin arkasında Vezneciler'de, Kirazlı Mescit Sokak'ta Karadenizlilerin bir yurdunda yer buldum, oraya yerleştim. Oradan Karadenizlilerden Orman Fakültesine kayıtlı kişiler de var. Cemal Topkara, M. Ali Karadeniz anımsadıklarım. Yurdun sahibi de Karadenizli Trabzonlu bir Hukuk Fakültesi öğrencisi. İkinci sınıfta, hatta iki yurdu var, dediler. Şimdilerde ünlü tarihçi diye adı geçen yazarlardan: Kadir Mısırlıoğlu. O zaman da Atatürk karşıtı idi, şimdi de. 2016 da önce Erdoğan'ın sarayında ağırlandı. Gazetelerde Erdoğan'la karşı karşıya gördük, başında kırmızı fesi ile. Şekspir için de Şekspir değil o Şeyh Pirdir diye adı gazetelerde görülmüştü.

1957 sonu 58 başı olabilir. Yurtta bir olay oldu. Necip Fazıl Kısakürek yurda davet edildi. Hem Necip Fazıl Kısakürek onore ediliyor, davet ediliyor, hem de hakkında "Menderes'in aleyhine yazı yazarsa, Menderes 'verin şuna 30 bin lira sussun' dermiş", diye konuşuluyordu. Yurdun bahçesinde 25-30 kişi toplandık. İleride ve şimdiki İBDA-C'nin temelleri sayılabilecek bir hareketin belki tohumları atılıyordu. Zaman içinde öyle yorumluyorum. Konuşmaları ile liseden yeni gelmiş gençleri örgütlemeye çalışıyor. Ağzı burnu, gözleri oynuyor, tikleri var. "Cemiyet mi desek, Kulüp mü desek, ikisi de tehlikeli." "Ceberlut" sözcüğünü sık sık kullanıyor. Ne anlama geldiğini anlayamıyoruz. Karadenizli bir genç sözünü kesti: "Ha hocam, senin bu sözlerinden ben pürelendim, da" dedi. Film orada koptu. O kızdı, kalktı ve olay

Güneri Sesigür, öğrenci, gitarist 1958.

orada bitti. Böyle bir anı o yıllardan yine unutamadıklarım.

O bir şeyler anlatıyor, benim pek ilgilendiğim, anladığım konular değil. Anlamaya da niyetim yok. Zaten kimse de bir şey anlamıyor. Ben öyle zannediyorum. Fakat şimdi böyle bir adamı sağcılar, dünyanın en büyük şairi, Türk dilini en güzel kullanan Türk şairine Mavi Gözlü Dev Nazım Hikmet'e karşı alternatif olarak kullanıyorlar.

Gelelim Güneri Sesigür'e: O yıllarda ve daha sonraki yıllarda 1957-58 yılı Orman Fakültesi girişlilerde Güneri Sesigür kadar Orman Mühendisleri arasında tanınan unutulmayan bir isim

yoktur herhalde. Bu nasıl oldu bana göre? Benim anımsadıklarından kimi başlıklar şöyle: İstanbul Üniversitesi Fen Fakültesi amfisinde FKB (Fizik-Kimya-Botanik) salonunun sahnesinde Güneri Sesigür elinde gitarı, salonda 3000 öğrenci var. Fizik, Kimya, Tıp, Jeoloji, Jeofizik, Orman Fakültesi öğrencileri. Programlı değil, öylesine elinde gitarı ders başlamadan önce o sahnede gitar çalıyor. Düşünebiliyor musunuz, Gitar Türkiye'de Türkler arasında öyle tanınan bir müzik aleti değil. Ama benim için de çok görkemli, çok çarpıcı bir müzik aleti.

Zaten o günlerde benim hayallerimde üniversitede bir

müzik aleti çalmak, iyi bir yabancı dil öğrenmek, dans etmesini öğrenmek üniversite bitirmek kadar önemli. Sazın, kemanın dışında uluslararası bir müzik aleti, akordeon, gitar, piyano gibi bir şeylerden etkilenmek istiyorum. Güneri, Anadolu Site Yurdunda kalıyor. Biz Karadenizlilerin yurdunda, Veznecilerdeyiz. Oralarda kahvehane önünde Güneri kaval da çalıyor. Etrafında insanlar, öğrenciler toplanıyor, popüler bir kişi. İlk yılımız FKB döneminde onu öyle tanımış oluyorum. Oralarda fazla bir samimiyetimiz yok. Ama Büyükdere Bahçeköy Orman Fakültesinde ikinci sınıfta, fakülte yurdunda 12 kişilik koğuş gibi bir odada olunca samimiyetimiz artıyor. Gitar artık benim de hayatımın bir parçası oluyor. Onun gitarını ben 90 liraya alıyorum. O daha güzel, daha pahalı bir gitar alıyor. O, gitar nasıl başladığını şöyle anlatıyor: Edirne’de lisede okurken bir müzik grubu onun gitar çalmasını istiyor. Güneri, boylu poslu gösterişli, müziğe meraklı. Gruptakiler: “Sen bir gitar al, boynuna as, çalıyor

gibi yap, bize refakat et” diyorlar. Dügünlerde konserlerde gitara böyle başlamış oluyor, Güneri. O 12 kişilik odada ben de Güneri’den ders alıyorum. O günlerin ünlü müzik parçaları için notalar satılıyor: La Paloma, Besame mucho, Manha de Carnaval, Les enfants du Pirée, I found my love in Portofino. Nota ile çalışıyorum ve ilk kez Que sera serayı çıkartıyorum. Bir gün saat 10-11 arası 12 kişilik yatahanemizde kapıdan içeri arkadaşlar giriyorlar, “Sülo, sınavın nasıl geçti” diyorlar. Ben yatakta gitar çalıyorum. İlk kez bir parçayı Que sera serayı çıkarttığının sevinci içindeyim. “Ne sınavı” diyorum. “Fitopatoloji sınavı olduk ya” diyorlar. Benim haberim de yok, ilgim de yok.

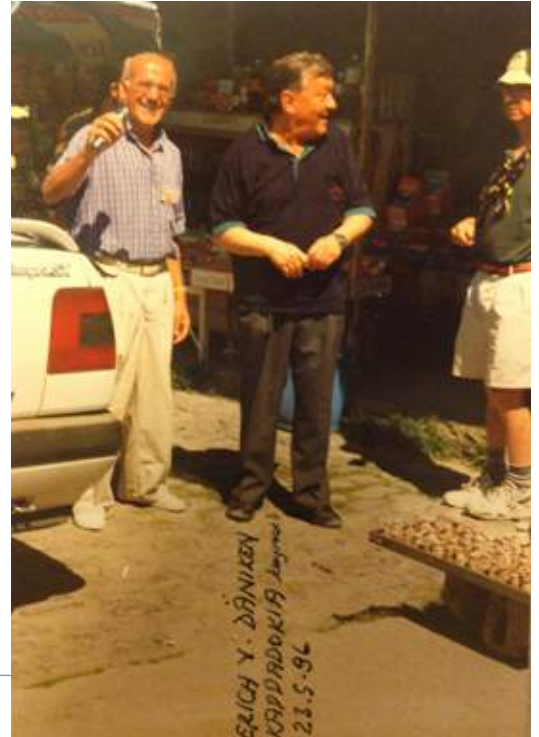
Fitopatoloji hocamız Avusturyalı Kurt Lowag. Şimdi düşünüyorum da o günleri. O ‘bize 1960 yılı yaz ayları için Avusturya’da burs buluyor, ayarlıyor, bizi Avusturya’ya gönderiyor. Ben ise onun ilk sınavına girmemiş bir kişi olarak gitarla meşgul oluyorum. O günleri,

o yılları, geçmiş yılları anılarımda yaşıyorum. Daha sonraki yıllarda rehber olduktan sonra Almanlarla, Avusturyalılarla tarihler karşıma çıktıkça Atatürk’ün Alman bilim insanlarını Avusturyalıları Hitlerden kaçanları nasıl bağrına bastığını ve Türkiye Cumhuriyetini nasıl yarattığını düşünüyorum. Kendimin de ucundan kıyısından bu oluşumlara yaklaşımımı gözümün önüne getiriyorum. FKB’de Fizik, Kimya, Zooloji Alman hocalarımız, Zuber, Breusch Almanca ders anlatıyorlar, Türk doçentler tercüme ediyorlar. Ama hala Kimya hocamız Breusch’un (Wasserstoffatome) hidrojen sözcüğü kulaklarımda çınlıyor. Daha sonraları Demirtaş Ceyhun’un “Ah Şu Biz Karabıyıklı Türkler” kitabındaki yüzlerce Alman bilim insanının Ankara’da İstanbul’da bir sürü fakülteyi Ankara’yı modern bir şehir haline getirmelerini öğreniyorum, görüyorum. Türkiye Cumhuriyetinin çağdaş bir devlet oluşunda bu Almanların rolünü görüyorum, zaman içinde değerlendirebiliyorum.

Öğrenci Süleyman Dingil, Güneri’nin şehri Edirne’de gitarı ile. Geri planda Selimiye Camii, 1959.

Rehber Süleyman Dingil “Tanrıların Arabaları” yazarı dünyaca ünlü Erich von Däniken ile. Kapadokya Kaymaklı’da, 1992.

Bizim tanıdığımız hocalarımız ve birçokları ikinci dünya savaşı sonrası hemen ülkelerine geri dönmediler. Ya temelli kaldılar ya da daha sonra döndüler.

Şimdi benim dünyam turist rehberliği içinde ayrı ayrı değerlendirmeler içinde geçerken Güneri'nin hayatı yarım ormancılık ama müziğin tam içinde sürüp gidiyor. İlgi alanlarımız ayrı ama arkadaşlığımız, yakınlığımız sürüp gidiyor.

Güno ile işin ilginç o günden bugüne herhalde 60 yıllık süre içinde başlayıp bugüne kadar bir kardeş bir aile ferdinden daha yakın bir birliktelik çok çok ender rastlanır bir biçimde bugün de devam ediyor. Biz şimdi Antalya'da eşlerimizin de çok yakın birbirleriyle anlaşmaları ve yakınlık duymaları içinde bir dünyada yaşayıp gidiyoruz.

Onun bir süre Çanakkale'de, Ankara'da, benim Sütçülerde çalışmalarım dışında, eşinin de Antalyalı olması dolayısıyla nerede ise 40 yıldır Antalya'da bulunmamız bu birlikteliğin devamını göstermektedir.

Güneri Sesigür Fakültede o yılların ormancıları arasında öğrencilik döneminde özel bir yere sahipti: Fotoğrafçılık yapıyordu. Fakültede herkesin fotoğrafını o çekiyor, merdiven altında karanlık odada negatif filmlerin banyosunu yapıyor, bana da "Sülo sen de öğrensene bu fotoğrafçılığı" diyor, benim ilgisizliğimden rahatsız oluyordu. Ben ona yardım ediyordum, ama öğrenmeye hiç niyetim yoktu.

Müziğin dışında, fotoğrafçılığın yanında İstanbul Üniversitesi tiyatrosunda da rol alıyor, görünüşü yeteneği ile göz doldurduğu için

en önemli rolleri ona veriyorlardı. Anımsadığıma göre Rus mu, Fransız mı klasik eserlerdeki rol kahramanlarını ona uygun görüyorlardı.

Görünüşiyle bir ayrıcalığı vardı Güneri'nin. Uzun boyu, ince yapısı, kılığı kıyafeti, kendine yakıştırmaları ile dikkat çekiyordu. Zaman zaman İstiklal Caddesine gezmeye gittiğimizde bir Holivut artisti gibi dikkat çekerdik. Hatta bir gün bir arkadaşının fötr şapkasını aldı, bir başkasından uzun bir pardösünü aldı. İstiklal Caddesinde geziyoruz. Hiç unutmuyorum, karşı caddede tesadüfen Fikret Hakan ve arkadaşları şakalaşıyorlar, birbirlerini kovalıyorlar o günün tanınmış artistleri, insanlar onlara değil, Güneri'ye bakıyorlardı. Güneri'nin bunları hatırlayacağını sanmıyorum. Onun o günleri hatırlayıp sık sık şimdi söylediği o günlerdeki anıları duyar dururuz: "Ben ders çalışırken Sülo geliyor, okuduğum ders kitabını kapatıyor, 'Hadi kalk, gidiyoruz' diyor". "Bazen aksi de oluyor, ben

Fotoğrafçı Güneri, Orman Fakültesi Bahçesi 1961.

Öğrenci Güneri Sesigür, Orman Fakültesi bahçesinde, kazadan önce 1961.

gidiyorum, Sülo ders çalışırken ders kitabını kapatıyorum ve Hadi Sülo gidiyoruz Beyoğlu'na diyorum". Böyle anlatıyor şimdi zaman zaman.

O zamanlar İstiklal Caddesi bugünkü kadar kalabalık değil. Bizim Çiçek Pasajı anılarımız da pek yok: Gerçi bir biracıda İstiklal Caddesi'nde Arjantin Bira diye büyük bardaklarla bira içtiğimiz oluyor. İyi kötü bir burslu öğrenciyiz. Bira içebiliyoruz. Atatürk'ün Harbiye'de okurken Çiçek Pasajı'na zaman zaman müdavim olduğu anlatılır. Hatta bir ara para ödeyemez borç edinir. Harbiye bitince, subay olunca, maaşa bağlanınca ödediği söylenir.

Bizim unutamadığımız müzikle ilgili başka bir anımız var, İstiklal Caddesinde. Atlas Sineması mı olacak, Melek Sineması mı bir yerde bir Gitar konseri var. Dünyanın en büyük gitaristlerinden bir grubun bir konseri var: Luis Alberto Los Paraguayos Triosu, konser veriyor. Biz 5 liralık öğrenci bileti ile üst katta arkalarda bir

yer buluyoruz. Önde üst katta localar var. 90 lira kişi başı. Erol Büyükburç Türkiye'nin ilk Türk gitaristlerinden. O açılışta uvertür gibi gitar çalıyor. Daha sonra Trio konsere başlıyor. O arada localarda bir karışıklık oluyor ve locanın biri boşalıyor. Biz Güneri ile fırsattan istifade o locaya inip yerleşiyoruz. Sahnede ikisi Paraguaylı, biri Hintli gitaristler var. Üçüncü arkadaşları ayrılmış, uzun süre sonra bu Hintliyi uygun olarak bulabilmişler. Müthiş bir üçlü. Tırnakları 1,5-2 cm uzunluğunda locadan görüyoruz. Pena olarak tırnaklarını kullanıyorlar. O konser bizim için unutulmaz bir anı olarak bugünlerde bile aklımızda tazeliğini, muhteşemliğini koruyor.

Gitar bizim çok kutsal bir uğraşımız o sıralar. Hatta Mehmet Bayramoğlu, o bizim ile 12 kişilik koğu gibi yatakhaneimizde arkadaşımız, bize benim için "Pöti Calipso", Güneri için "Grand Calipso" diyor. O günlerde Kalipso Metin Ersoy'un Türkiye'de duyurduğu ünlendirdiği gitarla çalınan bir müzik türü.

Ben gitarla boğuşuyorum, öğrenmek için. Güneri gitarist sayılıyor. İleriki yıllarda ben Almanya'da, Avusturya'da bir gitara sahibim. Ama kurs falan almıyorum. Tanıdık Alman gitar çalan gençlerle arkadaşlarla beraber ara sıra çalışıyoruz, çalışıyoruz. Daha sonra bir ara İstanbul'da ta Büyükdere'den Bakırköy'e giderek kısa bir süre genç bir gitaristten müzik dersi aldım.

O yıllarda Güneri fotoğrafçılık yaparken bir kaza geçiriyor. Bir vespa motosikleti var. İstanbul'dan ara sıra fotoğrafçılık malzemeleri almaya gidiyor, bazen geç dönüyor. Bir gün yine geç vakit İstanbul'dan dönerken

Hacı Osman Bayırı'nda bir kaza geçiriyor. Karşıdan gelen kamyon ya da otobüs farları gözünü alıyor. Önünde ışıksız bir at arabası, ona çarpıyor. Güneri, orada yol üstünde motosiklet bir tarafta, kendi bir tarafta, bacaklar kırık. Son Orman Fakültesi otobüsümüz 42 numaralı Taksim-Orman Fakültesi Belediye Otobüsü içindeki arkadaşlarımız, Güneri'yi, kazayı görüyorlar yolda, motosikletini tanıyorlar, bağırıyolar, otobüsün içinde. Otobüs duruyor, iniyorlar, arkadaşlar. Güneri'yi Şişli Etfal Hastahanesine götürüyorlar. Ben o sıralar Almanyadayım. Ama birkaç hafta önce beraberdik. Yağışlı bir günde akşam karanlığında Büyükdereye Orman Fakültesinden iniyorduk, Belgrad Ormanı yolunda. Ben motosikletin arkasındayım. O, "Sülo bak böyle havalarda çok dikkatli gitmek lazım, motosiklet kayar" diye bana konuşuyordu.

İki yıl ameliyatlara, hatalı platin çubuk takmalar, Etfal Hastahanesinde ve Orman Fakültesi revirinde çok kötü günler geçirdi, Güneri. Kantinci İhsan dediğimiz İhsan Akan arkadaşımız o yıllarda çok yardım etti, ona. Ben Almanyada idim. Hatta bir yıl geriye de dönmemiştim. Güneri sonunda bir bacağı biraz kısa kalarak o ameliyatlara, o günleri geride bıraktı.

Güneri Sesigür, Orman Fakültesi revirinde, Süleyman Dingil ve Gitarı ile, kazadan sonra 1963.

Daha sonra değerli hocalarımızdan Burhan Aytuğ'un asistanı gibi Fakültede bir dönem geçirdi.

Kardeşim olsun Yaşar Hanım gibi bir Antalyalı ormancı meslektaşımızla evlenerek iki güzel kızları Selin ve İrem, iki de torunlarıyla yaşamı sürdürüyorlar zaman içinde, şimdi.

Güneri gitarın yanında müzik bağlantısını hiç kesmedi. Şimdilerde Antalya'da korolarda, müzik gruplarında ilişkisini sürdürüyor. Zaman zaman kendisi için klarnet, kemeçe, ney, flüt gibi müzik aletleri de yapıyor. Böyle yetenekleri de var Güneri'nin, eskiden beri. Hollanda'ya küçük kızı İrem'in yanına gidip uzun süre orada kalırlarsa oradaki müzik gruplarıyla da bağlantı kuruyor, oralarındaki Hollandalı müzik gruplarıyla birlikte korolara katılıyor.

Meslek hayatımızda en tanınan bir kişi olarak Güneri Sesigür yer almış bir arkadaşımızdır. Müzikle ilgili aynı dönemden bir başka meslektaşımızı da burada anmaktan geçmemeliyim: Oktay Özkazanç, hem TRT'de İzmir Radyosunda koro ile hem de kemane ile profesyonel pozisyonda yer almış, hem de bilim adamı olarak Bartın Orman Fakültesinde öğretim üyeliğinde bulunmuştur.

Güneri'yi 60 yıl önceki Orman Fakültesi arkadaşlarımıza sorarsanız o dönem sınıf arkadaşlarımız Hasan Ekinci gibi bakan olmadığı M. Ali Karadeniz gibi Genel Müdür olmadığı halde onlardan daha çok tanınan ünlü bir meslektaşımız olduğunu dinlersiniz.

Bu arada ormancılık hayatına bir göz atarsak, Milli Parklarda isim yapmış bir yeri vardır, onun.

Onu da nereden biliyorum? Ben meslek hayatıma öğrenciliğimden iken, Orman İşçiliği ile girdim. 1965 yılı bir İsviçreli Orman İşçiliği uzmanı Türkiye'ye geliyor. Tercümanlık yapacak Orman Fakültesinden bir öğrenci arıyorlar. Bir yıl önce orman mühendisi olan ve ileriki yıllarda Orman Genel Müdür Yardımcısı olarak tanınan Kamuran Özsoy ona tercümanlık yapmış. Şimdi diyorlar, Orman Fakültesi öğrencisi birini bulalım, o tercümanlık yapsın diyorlar. Ben o zamanlar Orman Fakültesinde en iyi Almanca bilenlerden biriyim. O günlerde Güneri Fakülteden bana geldi. Ben Büyükdere Çayırbaşına yakın bir yerde kirada kalıyorum. "Sülo, sana göre bir iş var, Dekanlığa müracaat edelim, sen bu yaz tercüman olarak bu işe git. En uygun sensin" dedi.

Ayancık'ta orman işçilerine ders verilirken, çeşitli tatbikatlarda Ankara'dan gelen en önde meslek büyüklerimle, ben orada tanışmış oluyorum. Dersi İsviçreli Burgi adında bir uzman veriyor, önce tercüme ediyorum. Daha sonraları da Başmüdürlüklerde tatbikatlarda meslek büyükleriyle yakınlaşmış oluyorum. Bunların içinde Milli Parkların, işçi Eğitim Kamplarının Ankara'daki başındaki kişi Zekai Bayar'la yakından tanışmış oluyorum.

Daha sonra 1966 yılında ben Fakülteden mezun olunca benim görevlendirilmemde önemli bir rol oynuyor, Zekai Bayar. Isparta Orman Başmüdürlüğü yeni kurulmuş, her Orman Başmüdürlüğünün bir Orman İşçi Eğitim Kampı olması gerekiyor. Bir iki sayfalık bir mektupla beni Isparta Orman Başmüdürlüğüne gönderiyor. Mektupta, "Size Türkiye'de en uygun kişiyi gönderiyorum. En

başarılı İşçi Eğitim Kampını onunla devreye sokacaksınız" diye beni öneriyor. 1966 Sonbaharında usulen Eğridir Orman İşletmesi Pazarköy Orman Bölge Şefliğinde geçici olarak göreve başlıyorum. 6 ay orada Sütçüler Tota Orman İşçi Eğitim Kampı başlayınca kadar yeni kurulan Aksu Orman Bölge Şefliği Şefi oluyorum. Aynı dönemden kayıpsız normal mezun olan arkadaşım Yaşar Güngör'ün Pazarköy Orman Bölge Şefliği birkaç bölgeye ayrılmış, ben onlardan Aksu Orman Bölge Şefliğini alıyorum. O arada Yaşar Güngör orada Pazarköy Orman Fabrika Müdürlüğünü de yürütürken oradan tayin oluyor. Güneynin o zaman tek Orman Kereste Fabrikası olan 17 işçili Pazarköy Orman Kereste Fabrikasına ben ve bu arada yine dönem arkadaşımız, yeni tayin olan Sabahattin Demirel görevlendiriliyoruz.

Yıllar sonra ben Zekai Bayar'a yakınlığımdan dolayı Güneri için bir mektup yazıyorum. Milli

Parklarda çok değerli çalışmaları olacak bir arkadaşım falan filan diye. Tabii o mektup da o hayaller de o yıllarda dikkate alınmıyor. Bir zaman sonra hiç ilgisi olmayan, hiç bağlantısı olmayan başka tesadüflerle Güneri, Ankara'da Milli Parklarda, Zekai Bayar'ın yanında göreve başlıyor ve Zekai Bayar'ın en sevdiği, en beğendiği bir elemanı oluyor. Bu konuyu Güneri ile ara sıra konuşuyoruz. Ama Zekai Bayar'la bu konuyu hiç konuşmadık.

Güneri'nin Antalya'da, Çanakkale'de Milli Parklarda kendine göre çalışmaları, başarıları, buluşlarıyla ilgili konumunu mesleğimizin takdirine bırakıyorum.

Güneri'nin ve benim dönemimizin arkadaşlarını düşününce 10 yıl sonra, Fakülteye girişimizin 70. Yılında kimler kalır, kimler gider bilemiyorum.

Yalçın Kayalı (Çarlı) gitti, Zeki Ecevit, Tevrat Tolgar, Osman Taşkın, Sait Zarifoğlu dönem

Ormancı Süleyman Dingil, Başmüdür Kenan Ünal ile. Sütçüler Tota Orman İşçi Kampında. Kursiyer işçilerin diploma töreninde, 1968.

Güneri Sesigür, Süleyman Dingil eşleri, kızları, damatları, torunları ve ormancı dostlarıyla, 2016.

arkadaşlarımız çekip gittiler. Uçkun Geray 60. Yıl Orman Fakültesi girişlilerimiz.

Güneri Sesigür'ü bahane ederek 60 yıl önceki Orman Fakültesine girişli arkadaşlarımızla kimi birlikteliklerimize de böylece değinmek istedim. 57 girişlileri zaman zaman bir araya getiren Yaşar İnan'ı burada anarak bizi yine önemli yıllarda toplayıp bir araya getirmesini ümit ediyorum.

1958 yılında yazın Yığılca Orman İşletmesinde 6 Orman Fakültesi öğrencisi staj yapıyoruz: Faruk Özdemir, Sina Tanlak, Hikmet Koyuncu, Yıldırım Nalbantoğlu, Muhlis Sertbaş (Sertkelle) ve ben.

Muhlisle ben bir çadırda yol çavuşu gibi puvantör gibi bir orman yolu inşaatında çalışıyoruz. Daha sonra, 1960 yılında Faruk Özdemir, Kemal Sağıroğlu (Gürkan), Orhaneli'nde sınıfta kaldığımız için Nisan-Mayıs ayında ilkbaharda staj yapıyoruz. 28 Nisan olayları, Turan Emeksiz'in vurulması, 27 Mayıs darbesi sırasında biz Orhaneli'ndeyiz. O yıl yaz tatilinde Avusturya'ya staja gideceğiz. Çelik Güçök, Sait Zarifoğlu, Mehmet Başaran ve ben Fitapatoloji hocamız Avusturyalı Kurt Lowag bize 5 öğrenciye Avusturya Orman işletmelerinde staj ayarlıyor. Bir arkadaşımız vazgeçiyor, biz dördümüz

Avusturya'ya gidiyoruz. 20 kişi Almancadan sınava girdik ve ben Keçiborlu Ortaokul Almancası, Burdur Lisesi Almancası ile birincilikle bu sınavı kazandım.

Ertesi yıl yine bir yolunu bulduk Hannover taraflarında Almanya'da, bir mobilya fabrikasında staj olanağı ile Almanya'ya gittik. Doğan Kantarcı ile Artok Soner de daha kuzeyde başka bir bölgeye staja gittiler. Trende beraberdik. Biz 14 Orman Fakültesi öğrencisi Yaşar Şimşek, Çelik Güçök, Kayhan Altınok, Eyüp Karakaş, Hamdi Özer, Sait Zarifoğlu, Şefik Bingöl, Sevim Birden Gürpınar, Metin Ögün, Dursun, Nuri Tartaklar.

Birgün Üsküdarlı Erdem diye yine Orman Fakültesinden bir arkadaş, Çelik, Yaşar, Kayhan'la bir Gasthaustalar. Erdem alman gençlere takılıyor ve kavgaya çıkarıyor. Erdem suçlu, ama o kavgada Kayhan neredeyse öldü ölecek. Ertesi gün yerel gazeteler alman gençlere verip verştiriyor. Nasıl olur da misafir Türk üniversiteli gençlere böyle davranılır diye. Hatta o kasabada ünlü bir alman genç boksör 4 ay hapse mahkum oluyor.

O yıl ya da ertesiyıl biz yine Almanyadayız. Bu kez Kassel'deyiz. Çelik Güçök'la Çeliğin arabası ile hafta sonu Hameln'e gidiyoruz. Şu Bremen mızıkacılarının şehrine. Orada Yalçın Kayalı (Çarlı), Ünal Eler var. Çarlı tam tiyatrocudur. Bizim Antalya Döner Gazinoya benzeyen bir yerde Gelsenkirchen diye bir yer var. Bizi oraya götürüyorlar. Hafta sonu, çok kalabalık. Orada Çarlı hem almanları eğlendiriyor, hem bizi. Akşam yine bir dans lokalinde insanları kırıp geçiriyor, hareketleri takılmaları ile. Böyle neşeli biri aramızdan bizden önce 57 girişlilerin 60. yılı dolmadan çekip gidiyor.

Ben Sütçüler Tota'da iken Bölge Şefliği de yaparken Turgut Tekin geldi yanıma. Staj için miydi öylesine mi geldi tam anımsayamıyorum. Ben 4 yıllık Orman Fakültesini 9 yılda bitirmeme karşın, demek ki o hala bitirememiş. Biz, bende Refik Tekin Torun ile Bölgenin köylerdeki Sonbahar işleriyle Tota'dan uzak 17 günlük ayrı yerlerde meşgulken o Tota'da kaldı ve hep kitap okudu. Anımsıyorum, Turgut bana o zaman orada Orhan Hançerlioğlu'nun Felsefe Sözlüğünü hediye etmişti. Önceki yıllarda ben bir Almanya maceramı kitaba dökmüş ve ona incelemesi

Güneri Sesigür, 10 Kasım 2016'da Rixos Otelde Atatürk'ün sevdiği şarkıları kemençe ile çalıyor, söylüyor.

Yazar Süleyman Dingil, son kitabı arka kapak resmi ile, 2014.

için vermiştim. Okudu mu okumadı mı bilmiyorum. Ama bana söylediklerini unutmuyorum. “Bu roman gibi yazdığın deneme, anı ile ne demek istiyorsun, amacın, hedefin ne” dedi. Amacım ne olabilir ki, sadece bir yaşantıyı dile getirmek, açıklamak ama ne için bilemiyorum ki, demiştim.

şimdi ben burada kendimi bir yazar olarak, sayarak böyle makaleler, kitaplar yazıyorum. Ama nasıl bağlıyorum, nasıl yazıyorum, ne yazıyorum, kendim de anlamıyorum. Ancak doğru yaptığımı sanıyorum. Söz uçar, yazı kalır, Hořça kalın, 1957 yılı Orman Fakültesine girişli dostlarım...

Konferansı Süleyman Dingil “Antalya’nın Turist Ağaçları” sunumunu Antalya TOD şube Binasında veriyor, 2016.

Vadim O Kadar Yeşildi ki...

Tarık Barbaros Pilevne

pilevnetarik@hotmail.com

Siyah akar Zonguldağın deresi,

Yüz karası değil kömür karası,

Böyle kazanılır ekmek parası...

Orhan Veli Kanık

Dünya edebiyatının klasiklerinden olan eserin yazarı Richard Llewellyn'dir. Konusu, 19. yüzyıl İngiltere'sindeki bir madenci kasabasında geçer. İşgücünün henüz örgütlenmediği, kadın ve çocuk işçilerin ezildiği, kapitalizmin ve sanayi devriminin

ilk yıllarıdır. Güç çalışma ve yaşama koşullarına rağmen, kendisine yabancılaşmamış ve değerlerini muhafaza edebilen geniş bir aileyi anlatır roman. Karizmatik bir insan olan baba, eşinin müthiş desteğine rağmen, ailedeki çözülmeyi bir türlü engelleyemez. Çocuklarının her biri çeşitli nedenlerle yuvadan ayrılır. Ancak bütün bunlar, müşfik ve güçlü babanın iş ve aile çevresindeki saygınlığını ve kendince tutarlılığını sürdürmesine engel değildir. Evde kalan küçük çocuğun anlatısıyla süren roman,

ocaktaki bir grizu patlamasında babanın ölümüyle ve şu sözlerle sona erer: "Babam ölmedi, çünkü o ölecek babalardan değildi. Ben babamı ve o yılları hiç unutmadım. Vadim o zamanlar o kadar yeşildi ki..."

Armutçuk, Ereğli Kömür İşletmeleri'ne (EKİ) bağlı taş kömürü ocaklarından biridir. 1848 yılında başlayan ilk kömür ocağı işletmeciliği ile birlikte, bölgenin tümüne "Havza-i Fahmiye" denilirdi. Çevre köylerden toplanarak jandarma gözetiminde

yalınayak ocaklara sevk edilen ameleler, “mükellefiyet” esaslarına göre, askerlikten muaf tutularak ve koğuşlarda yatıp kalkarak boğaz tokluğuna çalışırlardı. Çok sonraları, Bülent Ecevit’in Çalışma Bakanlığı döneminde çalışma koşulları düzenlenen ve sosyal güvenceye kavuşan maden işçileri, bugün geçmişe oranla daha insani çalışma koşullarına sahipler.

Dünyadaki gelişmeye paralel olarak Padişah 2. Mahmut, kömürün yurt içinde aranması emrini vermiştir. 1829 yılında Ereğli’nin Kestaneci köyünden Uzun Mehmet, Neyren Deresi’nde taş kömürünü bulur. İlk taş kömürü üretimi ise 1848 yılında başlar. 1. Abdülmecit bir fermanla, Ereğli Kömür Havzasını kendi vakıfları arasına alır. (Hazineyi Hassa) Ardından Havzayı, yıllık 300 altına, Galata Sarrafları’nın kurduğu Kömür Kumpanyasına kiralar. Kömür tüm dünya için önemlidir ve Anadolu yani Zonguldak, gelişmiş ülkelerin hedefindedir. Zonguldak, 1899’da ilçe, 1924’de il olur. 1854-55 yıllarında Kırım Savaşı sırasında Havzayı İngilizler işletir ve müttefikleri Fransızlarla donanmanın kömür ihtiyacını karşılarlar. 1890’da Fransız, Belçika, Alman ve İtalyan şirketleri

havzaya yerleşir. 1896 yılında, uzun yıllar Zonguldak’ta kalacak olan Fransızların “Ereğli Şirketi Osmaniye”si, mühendis ve teknik elamanlar getirir, demir yolları ve limanlar kurar. Üretim ve ihracat artarken çevre köylerden ve yakın illerden gelen insanlarla Zonguldak’ta büyür.

İkinci Dünya Savaşı ile birlikte taşkömürü üretimini daha sıkı bir kontrole alan devlet, 1940 yılında çıkartılan bir kanunla bütün kömür ocaklarını satın alır ve ocaklar iktisadi devlet teşekkülü olan Ereğli Kömürleri İşletmesi’ne (EKİ) verilir. Bütün yerli ve yabancı şirketlerin faaliyetleri sona erer. Türkiye’nin en önemli doğal kaynaklarından birisi olan taşkömürleri artık kamunun malıdır. Aynı yıl yayınlanan bir kararname ile Zonguldak Kömür Havzasında “İş Mükellefiyeti Müdüriyeti” kurulur. Görevli memurlar, muhtarlar aracılığıyla köylerden işçi toplar. Maden ocaklarında çalışmak istemeyen kaçakları bulmak için de Tahkimat Komutanlığı kurulur. Baskı uygulaması 1948 yılına kadar sürer. Fransız, Alman, İtalyan, Belçikalı şirketlerin baskı ve zulmünü yaşayan yöre insanı, onların getirdiği teknik elemanlardan

da işçiliği öğrenir, sosyal yaşamı görür. Ancak, 1940 yılında yapılan devletleştirme sonrası ikinci kez getirilen zorunlu çalışma ve 1940-48 arasındaki baskıcı uygulamalar, maden işçilerinin ve yöre insanının hükümeti ve devleti sorgulamasına neden olur. Karabük Demir-Çelik Fabrikasından sonra 1948 yılında Çatalağzı Termik Elektrik Santrali kurulur. 1960 yılında, daha gelişmiş bir teknolojiyle, ikinci Demir-Çelik Fabrikası Ereğli’ye kurulur. Bunu Filyos Ateş Tuğla Fabrikası, Bartın Çimento Fabrikası ve diğer irili ufaklı fabrikalar izler. Zonguldak, ülke sanayisinin can damarı olur. Ülkemizin kömür ihtiyacı arttıkça, maden ocaklarında çalışan işçi sayısı artar. Zamanla, madencilik Zonguldak ve yöre insanının vazgeçemeyeceği bir meslek olur. Tek parti döneminde, özellikle mükellefiyet uygulamasında müthiş baskı gören yöre halkı bunun faturasını CHP’ye keser. 1950-54 ve 57 seçimlerinde Zonguldak Demokrat Partiye oy verir. 1961 Anayasası’na da “Hayır” der. Zamanla 1961 Anayasası’nın getirdiklerini yaşamında görmeye başlayan yöre halkının siyasi tercihi de değişir. 1973’te toparlanan CHP, 1977 de AP’nin önüne geçer. Bu süreçte kömür üretimi de

1950'de 2 milyon 830 bin tondan başlayarak 1958 de 4 milyon 75 bin tona yükselir. 1950-56 yıllarında alınan Marshall Yardımı ile yapılan yatırımlar üretime yansır. Baskının başaramadığını demokratik süreç başarır. Zonguldak ile birlikte Türkiye de büyür ve gelişir. İşçilik kavramının henüz ülkemizde bilinmediği ve emperyalizmin tanınmadığı bir süreçte, baskıyı, yoksulluğu, sefaleti yaşayan ve sömürüyü gören yöre insanı, zaman zaman kendiliğinden gelişen tepkilerle ve büyük bedeller ödeyerek, önce ulusal bilince, sonra sınıf bilincine ulaşmıştır. Yöre insanı başlangıçta istemeyerek de olsa zaman içinde madencilik benimsemiş ve onu atalarından gelen bir kader olarak kabullenmiştir. Bu uzun tarihsel süreçte Zonguldak'ta, madenci şehidi olmayan aile kalmamıştır.

Havzada, "kıvırcık" tabir edilen yerliler ve Doğu Karadeniz'den göçenler çalışıyorlardı. Yabancılar daha çok çavuş ve ustabaşı çünkü onlar daha uyanık ve yırtıcı insanlar. Yera altında kazmayla kömür çıkaranlar, damarda çalışanlarsa kömürün üzerine alın terlerini ve kanlarını akıtan gariban kıvırcıklar. Onlar; cephe de çakmak çalanlar, orman yangınlarında şehit olanlar, gel deyince gelip "ha dayan hemşerim sonuna vardık" denilenler. Türkiye onları Marmara depreminde tanıdı. Kurtarma çalışmalarında canla başla görev aldılar. Ocaklardaki çalışma koşulları gerçekten çok ağır. Vardiya asansöründen çıkan bir işçide, gözünün akından başka bir beyazlık göremezsiniz. Grizudan, göçükten kurtulup "çürüğe" çıkmadan yani tüberküloz olmadan emekli olanlar çok şanslıdır. İrili ufaklı her yerleşimde bir dispanser bulunur yörede. Ereğli SSK

hastanesinde akciğer testi yapmak için modern aygıtlara gerek yoktu çünkü orada bir kibrit alevini söndüremeyen "ocak eskileri" yatarı.

1970'li yıllarda Zonguldak / Ereğli'deyim, mektup atmak için postaneye girdim. Bankoda iki yaşlı köylü daha var. Telaşlı ve endişeliler, telefon bağlatacaklar, dikkatimi çekti. O gün kömür ocaklarından birinde grizu patlaması olduğunu, köylerinden de bir kişinin öldüğünü, konuşma parçalarını bir araya getirerek anladım. Ölenlerin kimliğini ocak santralinden öğrenmek istiyorlar. Orada onların çocukları da çalışıyor, uzaklaşamadım. Gergin ve kısa bir beklemeden sonra, PTT görevlisi ahizeyi adamlardan birisine uzattı. Telefonda konuşan, bir anlık sessizlikten sonra gözlerini diğerine çevirdi, öylece kaldı. Karşısındaki her şeyi, hemen anladı. Evet, onun çocuğuydu. Tuhaftır, hiç konuşulmadı. Derin bir of çekti çelimsiz ihtiyar, köylü kasketini ak saçlarının üzerine kaldırdı. Yüzündeki, alnındaki çizgiler daha da derinleşti, sanki omuzları çöktü. Birkaç kişi kollarına girdi, sürükleyerek çıkardılar onu postaneden. Her şey aniden oldu, sanki hiç yaşanmamış gibi. Unutulmaya yüz tutmuş bir çocukluk anısı gibi. Farklı zaman ve mekân boyutunda, bir başka babanın dramı yaşandı o gün. Haşın dalgaların dövdüğü kayalık kıyılara açılan, sarp yamaçlarını geçilmez kayın ormanları saran Zonguldak kıyıları o kadar yeşildi ki! Aslında, yağmurla hüznlenen, Ereğli akşamlarının gözyaşlarıydı, bulutlardan ağdı...

Zonguldak ve diğer yerlerdeki maden ocaklarında yaşamlarını yitiren tüm canların ruhu şad olsun. Aşağıdaki şiirimi, ulusal

futbol takımının galibiyet primini belirleyenlere adıyorum. İnsana ve emeğe saygı duyulacak günlere ulaşmak dileğiyle...

Yedi yüz metre derinlikte öylesine aç ki toprak,

Alır fazlasıyla verdiğini, alır karanlığınca aç ocak.

Ben, Güneşli'den Kadir, çok değil geçende gömdük.

Bitişik damarda dayıoğlu, daha geçende göçük!

Afansız gelir gaz, o kanlı yalım, lambanın şavkı dönende

Anacuklarım! Bil ki ölmüşüm, tavandan sarma düşende.

Yüreğime sığmaz sıkıntı, büyür. Elimde kumanya küçülür,

Lokmalar dizilir boğazıma, evdeki uşaklar düşünülür.

Gazdan, göçükten kurtulanda, koymaz ince hastalık, eririm.

Kara, gözümün akından gayri, kömürleşmiş ciğerim.

Ereğli'yi bilmem de, benim köyüm çok yoğsak.

Kasabada ev düzecem, emekliye bir varsak. (Ereğli - 1978)

Bir Meslek ınarı: Yunus ENSARİ

Yunus ENSARİ 13 Mayıs 1919'da Bitlis'in Ahlat ilçesinde dünyaya geldi. 1943 yılında İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi'nden mezun olan ENSARİ, Türkiye Ormancılar Derneği'ne 8 Ocak 1944 yılından beri tam 73 yıldır 337 üye numarası ile kayıtlı olup tüm üyelik vecibelerini layıkıyla yerine getirerek, varlığıyla derneğimizin kurum kimliğine önemli katkılar sunmakta ve bugün dahi bizleri yalnız bırakmadan bütün etkinliklerimize katılmaktadır. En son 26 Aralık 2016'da üyeliklerinin 60. Yılı'nı

dolduran meslek büyüklerimiz ve bizleri yalnız bırakmayan ilköğretim okulu öğrencileriyle birlikte 92. Kuruluş Yıldönümü etkinliklerimizde yaş günü pastamızı kesmiş, bizleri yine yalnız bırakmamıştı. Kendisi halen 14 Mart 1955 yılında kurucuları arasında yer aldığı doğa ve çevre koruma konularında önemli kuruluşlarından olan Türkiye Tabiatını Koruma Derneği'nin Yönetim Kurulu Başkanlığı'nı da sürdürmenin yanında pek çok sivil toplum örgütünde yöneticilik ve üyelikleri bulunmaktadır.

TAURUS AVM'deki ofisinde Yunus ENSARİ ile

TOD Üye Kayıt Defterinden
Yunus ENSARİ

Bizler de kendisini 06 Ocak 2017 Cuma Günü, Yönetim Kurulu Onursal Başkanlığı'nı yaptığı Taurus AVM'de bulunan ofisinde ziyaret ettik. Mahdumu Taurus AVM Yönetim Kurulu Başkanı Gürcan ENSARİ Bey'in de bulunduğu görüşmeye Türkiye Ormancılar Derneği Genel Saymanı Kemal KAYA, Dernek Müdürü Serkan AYKUT ile kardeş kuruluşumuz Ormancı Personeli'nin Çocuklarını Okutma Vakfı Yönetim Kurulu Başkanı İsmet BAYRAKTAR ile vakıf çalışanı Önder ÇALT katıldı. Oldukça samimi bir

ortamda gerçekleşen görüşmede derneğin ve vakfın gelecek hedefleri anlatıldı ve bu konuda bir dosyanın yanında kendisine Derneğimizin 2017 takvimi ve 26 Aralık'ta çektiğimiz fotoğraflar takdim edildi. Kendisi de hem bu projelerimizde sunacağı katkılar hakkında düşüncelerini ve Orman Mühendisi olarak meslek yaşantısındaki tecrübelerinden enteresan örnekler aktardı. Görüşme sonunda her zamanki nezaketiyle bir sonraki gün yani Ocak 2017'de 3. Gerçekleştirilecek olan Yunus Ensari Resim Yarışması Sergisi'ne bizleri davet ettiler.

III. Yunus Ensari
Resim Sergisi'nden

07 Ocak 2017 saat 18:00'da
TAURUS AVM içindeki Platform
A Sanat Galerisi'nde gerçekleşen
ve genç ressamı desteklemeyi
amaçlayan yarışmada iki kuruluğu
temsilen Serkan AYKUT ve Önder
ÇALT katıldılar. Sergide ilk üç
ödöl ve eser adları şöyle:

Ödöl:	Sanatçı:	Eser Adı:	Şehir:
1.'lik Ödöl	Onur Karaalioğlu	İçeride	Sakarya
2.'lik Ödöl	Sidar Baki	İsimsiz	Şanlıurfa
3.'lük Ödöl	Mustafa Özbakır	Varoluşun Umutsuz Düşü	İstanbul

1.'lik Ödöl

2.'lik Ödülü

Fotoğraflar için Platform A
Sanat Galerisi Yönetici Selim
ÖZDEMİR'e teşekkür ederiz.

Detaylar için:

[http://www.
yunusensariresimyarismasi.
com/2016/index.html](http://www.yunusensariresimyarismasi.com/2016/index.html)

Bunun yanında iki de mansiyon ödülünün verildiği yarışmada 20 eser de 07-26 Ocak 2017 tarihleri arasında sergilenmeye değer bulundu. Birincilik ödülünü sunan Ensari konuşmasında Atatürk'ün "Herkes herşey olabilir ama sanatçı olamaz" sözünü hatırlatarak dünya barışının daha çok sanatçı ile sağlanabileceğini çünkü

sanatçıların herhangi bir dil, din, ırk farkı gözetmeden eser verdiğini ve bu nedenle bu yarışmayı her yıl düzenlediklerini belirtti. Bu arada ilk gün gerçekleşen görüşmemizde Orman Mühendisi olarak görev yaptığı sırada doğadan ahşap koleksiyonu yaparak onlardan tablolar ve farklı eserler ürettiğini de öğrendik.

3.'lik Ödülü

Orman Bakanlığı'nda 1943-1972 yılları arasında Orman Mühendisi olarak verdiği hizmetlerin yanında Başkanı olduğu Ensari Holding bünyesindeki farklı alandaki şirketleri yöneterek, oldukça başarılı bir iş adamı olan Ensari'nin belki de en önemli özelliği hayırsever kişiliğidir. Çok renkli kişiliği ve üretkenliği ile bizlere örnek olmayı sürdüren Yunus ENSARI'ye sağlık ve mutluluklar diliyoruz.

Ensari'nin ağaç kabuklarıyla yaptığı tablo

NATURA 2000 ve Ormanlık Alanlarda Uygulaması

Yrd. Doç. Dr. Cumhur
GÜNGÖROĞLU

Karabük Üniversitesi, Orman
Fakültesi

cumhurgungoroglu@karabuk.
edu.tr

Giriş

“Practicability of EU Natura 2000 concept in the forested areas of Turkey” isimli proje, Civil Society Dialogue between EU and Turkey – IV Environment Grant Scheme (CSD-IV/ENV) kapsamında Avrupa Birliği (AB) tarafından desteklenmek üzere, Hazine Müsteşarlığı’na bağlı Merkezi Finans ve İhale Biriminin koordinatörlüğünde 15.02.2016 tarihinden itibaren uygulamaya konulmak üzere kabul edilmiş, buna dair sözleşme 24.12.2015 tarihinde Merkezi Finans ve İhale Birimince imzalanmıştır. Projenin asıl faydalanıcısı Türkiye Ormanlılar Derneği, diğer ortak faydalanıcılar ise Karabük Üniversitesi/Orman Fakültesi ve

NABU Deutschland’dır. Proje iki genel amaca hizmet etmektedir. Birincisi, AB doğa koruma uygulamalarına altlık bir uygulama olan Natura 2000 alanlarının Türkiye’nin ormanlık alanlarında seçilebilmesi ve uygulanabilmesine yönelik kapasitenin tespit edilmesini içermektedir. Diğer ikinci genel amaç ise AB doğa koruma politikaları bakımından Türkiye’nin ormanlık alanlarında sivil diyalogun güçlendirilmesidir. Projenin toplam bütçesi 136.253,24 EURO olup, bu miktarın 122.369,00 EURO’su doğrudan AB tarafından desteklenmiştir. Proje, Yenice Orman İşletme Müdürlüğü Kavaklı Orman İşletme Şefliği ile Karabük Orman İşletme Müdürlüğü Eğriova

Orman İşletme Şefliklerinde yürütülecektir.

Natura 2000 hakkında genel bilgiler

Natura 2000 alanları AB flora, fauna ve habitat direktifleri (COUNCIL DIRECTIVE 92 / 43 / EEC) ile kuşların korunması direktifi (DIRECTIVE 2009/147/EC)'lerine bağlı olarak kurulan doğa koruma alanlarının Avrupa topluluğu çapında bir ağıdır (EC 2002). Doğal kaynakları yönetirken flora ve faunanın korunmasının temel önceliği bulunması, Natura 2000 alanlarının yönetiminde genel bir ilkedir (EC 2003). Natura 2000 alanları kısaca AB'nin doğa koruma politikalarının uygulamaya geçirilmiş halidir. Natura 2000 konsepti ile Avrupa çapında korunması öne çıkan yaşam alanları ve türlerin tespit edilmesi ve bunların korunmasına yönelik tedbirlerin ortaya konması hedeflenmektedir.

AB üye ülkeleri Kuşlar Direktifi'nin Madde 4'nü yerine

getirmek için, direktifin Ek I'i yanı sıra göçmen türlerine ait listelenen kuş türlerini korumaya yönelik Special Protection Areas (SPA) belirlemek durumundadırlar. Aynı şekilde Habitat Direktifi'nin 3. ve 4. maddelerinin yerine getirilebilmeleri için de önce ek 1 habitat tipleri ve ek 2 türler listelerine uygun olarak ulusal düzeyde önemi olanları Sites of Community Importance (SCIs)'leri olarak tesis etmek, daha sonra Avrupa düzeyinde önemi bulunanları pSCI olarak önermek, bunlardan AB Komisyonu tarafından seçilen alanları Special Areas of Conservation (SACs) olarak tescil ettirmek zorundalardır. SCIs, pSCI, SACs ve SPAs Natura 2000 network alanlarını oluşturmaktadır. Avrupa Birliği Natura 2000 alanlarının sayısı 2015 yılı itibariyle Habitat Direktifleri Kapsamında 23726, Kuş Direktifleri kapsamında 5572 adet olup, karasal ve denizel olarak toplamda bu 27302 adet, bunun üye ülkelerin toplam yüzölçümüne oranı ise % 18,12'dir (EC 2016).

Natura 2000 ve Orman(cılık)

Natura 2000 alanları ile AB ülkelerinin orman alanları sıkı bir ilişki içerisinde bulunmaktadır. Üye ülkelerin toplam Natura 2000 alanları içerisinde ormanlık alanların oranı %49'dur. Bunun diğer arazi kullanımları içerisinde oldukça yüksek olduğu rahatlıkla anlaşılmaktadır. AB ülkelerinde ormanlık Natura 2000 alanlarının ülke ormanlık alanlarına dağılımının ortalaması ise %21'dir (EC 2015). Ülke bazında örnek verilecek olursa, Almanya'nın toplam 55.142 km² karasal Natura 2000 alanı bulunmakta, bunun % 48'ini oluşturan 26.550 km² ise ormanlık alanlardır. Ülke ormanlarının toplam alanı ise 110.760 km² olup, ormanlık Natura 2000 alanlarının buna oranı % 24'tür. Kaba bir tahminle AB üyesi olmamız durumunda ülkemiz orman alanlarının 5 milyon ha'nın Natura 2000 kapsamında tescil edilme ihtimali bulunmaktadır. Buna ülkemizin orman vejetasyonunun çeşitliliği, yüksek endemizm oranı, tür çeşitliliğine bağlı olarak tehlike altında bulunan türlerin yüksek olması eklendiğinde bu tahminin doğruluğu anlaşılabilmektedir. Diğer taraftan Avrupa çapında İran-Turan fitocoğrafik bölgesinin karakteristik özelliklerini taşıyan ve Avrupa biyocoğrafik bölgelendirmelerinden biri olarak kabul edilen Anatolia biyocoğrafik bölgenin sadece ülkemizde bulunması bu tahmini daha da güçlendirmektedir.

Natura 2000 alanları katı bir koruma prensibi içermemektedir. Natura 2000 alanı ilan edilen bir ormanlık alanın koruma statüsü sürdürülebilir olarak

sağlandığında, ormanların işletilmesi veya restore edilebilmesi gibi ekonomiye yönelik faaliyetler devam edebilmektedir. Bazı durumlarda, bu ekonomik faaliyetlerin kısıtlanması gerekebilir ya da aksine koruma ihtiyaçlarını tamamlamak için ormancılık işletme şekilleri gerekli olabilmektedir. Bu duruma, - gerekli görüldüğü takdirde - her bir Natura 2000 alanının alan yönetimi planları ya da alana özgü koruma hedefleri çerçevesinde karar verilmektedir. Bütün alanlar için standart bir uygulama olarak uygulanmamaktadır. Bu amaçla her bir Natura 2000 alanın kendine özgü koruma öncelikli planlarının yapılması ve bu planların başarısını ortaya koyan izleme faaliyetlerinin tür ve habitat olarak farklı aralıklarla yapılarak, AB komisyonu tarafından onaylanması gerekmektedir (EC 2013).

Diğer taraftan, Natura 2000 alanları sadece devlet idaresinin hükmü altında olan alanlar değildir. Bu alanlar, yörede yaşayan halkın ve köy-ilçe tüzel kişiliklerinin, STK'ların, ormancılık sanayi'nin görüşleri alınarak ilan edilmekte ve yönetilmektedir. Bunun altında yatan asıl amaç, bu alanların çevresiyle sınırlandırılarak yönetimi değil, aksine çevresindeki arazi kullanım talepleriyle bütünleştirilerek, alanın koruma statüsü etkinliğinin sürdürülebilir sağlanmasıdır (EC 2013).

Kaynaklar

- EC 2002. Commission working document on Natura 2000. Brussels, 27 December 2002.
- EC 2003. Natura 2000 and forests 'Challenges and opportunities'. Interpretation guide
- EC 2016. Natura 2000 barometer. "Natura 2000" Nature and Biodiversity Newsletter. No. 40, 8-9.
- EC 2015. Natura 2000 and Forests (part I-II). Technical Report - 2015 – 088. 114 S.

Marmara Şubemizin Etkinliği

Türkiye Ormancılar Derneği Marmara Şubesi tarafından düzenlenen Mühendislik Tasarım Ödülü Yarışmasının ikincisi 18 Şubat 2017 tarihinde Marmara Şube Dernek binasında gerçekleştirilmiştir. İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi Orman Mühendisliği ve Orman Endüstri Mühendisliği Bölümü öğrencilerinin katıldığı yarışmaya Orman Mühendisliği Bölümünden 9, Orman Endüstri Mühendisliği Bölümünden ise 10 takım katılmıştır. Öğrencilerin tasarımları

rapor olarak sunulmuş ve poster olarak sergilenmiştir.

Her iki bölüm tasarımlarının ayrı ayrı değerlendirildiği tasarım yarışmasında, İTÜ Maden Fakültesinden Prof. Dr. Fikret Suner, İÜ Orman Fakültesinden Yrd. Doç. Dr. Taner Okan, Özel Sektörden Özgür Birant, TOD Marmara Şubesi Yönetim Kurulu Üyesi Musa Şahin ve Ahmet Kılıçaslan jüri üyesi olarak görev yapmıştır.

Jürinin yaptığı değerlendirme sonucu;

Orman Mühendisliği Bölümünden; Emine Şentürk, Hamit Bolat, Mehtap Bayır, Taner Karaçin ve Öznur Akyüz'ün "Belgrad Ormanında Doğal Boya Üretiminde Kullanılabilecek Bitki Türlerinin Belirlenmesi ve Renk Kataloğunun Hazırlanması" başlıklı tasarım çalışması birinciliğe,

Mihriban Döner, Tuğçe Aksoy, Rıttvan Altınbaş ve Gözde Güven'in "Manuel Hassas Dendrometre" isimli tasarım çalışması ikinciliğe,

Buse Aydoslu, Ali Öner, Semircan Ünel ve Hüseyin Avni Uygun'un "İ.Ü Orman Fakültesi Bahçesinde Kioks Tabanlı Ağaç Bilgi Sisteminin Oluşturulması" adlı tasarım çalışması üçüncülüğe layık görülmüşlerdir.

Orman Endüstri mühendisliği Bölümünden; Alperen Kalkan, Selin Zaçe, Selim Şahinoğlu ve Göner Mert Yeşilkaya'nın hazırlamış olduğu "Eko Portatif Salıncak" adlı tasarım çalışması birinciliğe,

Sena Vatansever, Berfu Öztahtacı, İsa Erdem ve Ali Emre Büyük'ün

hazırlamış olduğu “Ağaç Yaprakları ve Meyvelerin Hediyelik Eşya Olarak Tasarımı” konulu tasarım çalışması ikinciliğe,

Burak Özyerli, Bünyamin Dağ, Semih Gürbüz ve Berk Özturhanlı’nın hazırlamış olduğu “Minimum Parça ile Maksimum Alan Tasarrufu Sağlayan Fonksiyonel Mobilya Tasarımı” üçüncülüğe layık görülmüşlerdir.

Tasarım Ödülü-II yarışmasında ilk üçe giren tasarımlara Türkiye Ormancılar Derneği Marmara Şubesi Başkanı Prof.Dr. Ünal Akkemik ile Türkiye Ormancılar Derneği Marmara Şubesi Yönetim Kurulu Üyesi Doç.Dr. Coşkun Köse tarafından ödülleri verilmiştir.

Tüm katılımcılara “İstanbul Ormanlarının Doğal Ağaç ve Çalıları”, “Orman ve Av Dergisi” ve Derneğimizi Tanıtıcı Broşürler ile hazırladığımız çantalar hediye edilmiştir. Yarışmaya gösterilen yoğun ilgi şube yönetimi tarafından olumlu karşılanmıştır.

Munzur'da Kamulaştırma

Besim SERTOK

Orman Mühendisi

bsertok@yahoo.com,

besiminadresi@gmail.com

0533 223 63 93

<http://besimsertok.blogspot.com.tr/>

13 Ocak 2017 tarihli Resmi Gazete’de yayınlanan bir Bakanlar Kurulu Kararı;

“Tunceli ve Kocaeli illerinde tesis edilecek santrallerin yapımı amacıyla ekli listelerde bulundukları yer ile ada ve parsel numaraları belirtilen taşınmazların tapuda Hazine adına tescil edilmek üzere Maliye Bakanlığı tarafından acele kamulaştırılması; adı geçen Bakanlığın 16/11/2016 tarihli ve 31584 yazısı üzerine, 2942 sayılı Kamulaştırma Kanununun 27nci maddesine göre, Bakanlar Kurulu’nca 28/11/2016 tarihinde kararlaştırılmıştır.”

Diyor.

Kararname Eki olarak “Konaktepe Barajı ve HES I-II” başlıklı “T SAYILI LİSTE” Tunceli – Ovacık ilçesine bağlı Akyayık, Aşağı Torunoba, Çemberlitaş, Güneykonak, Konaklar, Pulur, Sarıtosun, Yaylagünü ve Yoncalı mahalle ve köylerinin yerleşim alanları dâhil, neredeyse tamamını kapsayan beşyüze yakın parsel numarası anılıyor.

NEDEN MUNZUR İÇİN YAZIYORUM?

Gerek mesleki, gerekse (turistik gezi vb) özel nedenlerle Türkiye'nin doğal güzelliğe sahip birçok alanını gördüm. Munzur Vadisi benim için en güzeli sözü biraz iddialı olsa da kesinlikle ilk üçe girer. Bu güzelliği anlatabilmek için başarılı bir edebi dil kullanmalı ki; bu konuda başarılı değilimdir. Munzur'la ilgili asıl yazma nedenim de doğal güzelliğinin eşsizliği değil.

Munzur vadisi ile 1986 yılında bölgede görev yapan bir meslektaşımı ziyaret için gittiğimde tanıştım. Daha sonra, gerek mesleki-teknik nedenlerle, gerekse gezi amacıyla yaklaşık on defa vadiyi gezdim.

Bunlardan ikisi de 11-12 Haziran 2002 ve 16-19 Temmuz 2002 tarihlerinde Konaktepe Barajı ve HES I ve II ile ilgili ÇED hazırlamakla görevli ekibin, orman mühendisi teknik elemanı olmam nedeniyleydi. 2002 yılındaki bu seyahatlerimde, bir yandan Munzur Vadisi orman ekosistemi ile ilgili çok kıymetli teknik gözlem ve tespitler yaparken Konaktepe HES projesi ile ilgili de bilgi sahibi oldum. Ancak DSİ, ÇED hazırlama sürecinde projenin ÇED mevzuatının yürürlüğünden önce yapıldığı gerekçesiyle kapsam dışı olduğunu iddia ederek, hazırlanan ÇED raporlarını teslim almadı (Bu süreçte ön/taslak raporlar teslim edilmişti.)

Son olarak Temmuz 2015 ve Haziran 2016'da, Dersim Dernekleri Federasyonu (DEDEF) daveti ile bölgeye gittim. Bu son seyahatlerimin amacı, DSİ tarafından Munzur Çayı'nı besleyen Havaçor ve Kızık

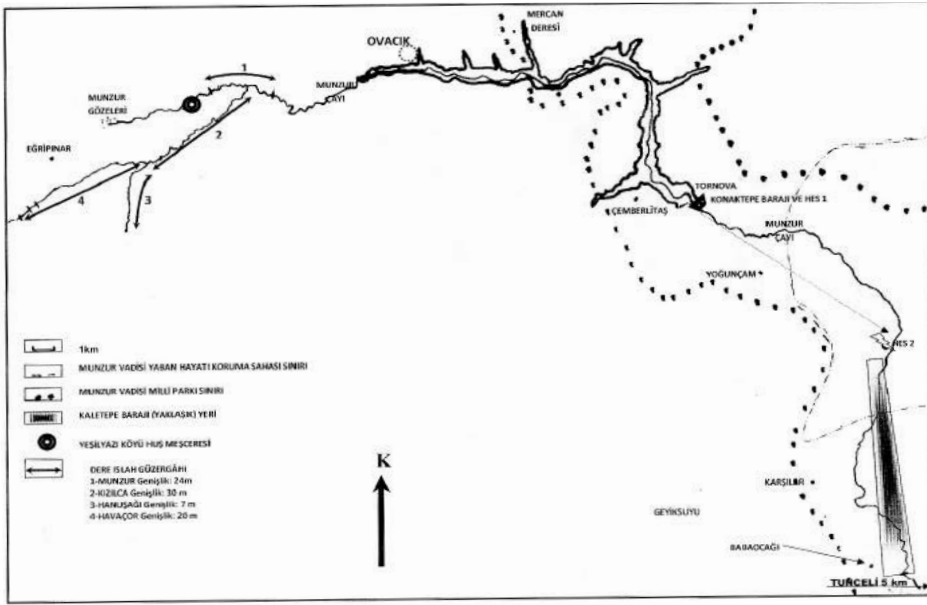
derelerinde sulama ve dere ıslahı amacıyla yapıldığı iddia edilen projeydi.

Burada belirttiğim nedenlerle Munzur vadisi ile ilgili sahip olduğum bilgilerle, 13 Ocak 2017 tarihli Resmi Gazete'de yayınlanan bir Bakanlar Kurulu Kararı'na ait görüşlerimi, bir kere daha konuya ilgi göstereceğini umduğum kişilerle paylaşmayı düşünerek bu yazıyı kaleme aldım.

KONAKTEPE HES PROJESİ VE PROJE ALANI ORMAN EKOSİSTEMİNİN ÖZELLİKLERİ

HES projeleri genellikle bir baraj dolgu alanı ve bunun arkasında oluşan baraj gölünün kapladığı alan olarak algılanıyor. Oysa sıkça tartışılan ve baraj gölünün akış aşağı (döküldüğü yöne doğru, akış yönünde, mansap yönünde) kısmında kalan ekosistemlerin su gereksinimi için bırakılacak "can suyu" tabir edilen su miktarına bağlı olarak, baraj gölünün akış aşağı kısmındaki ekosistemler de bu gibi projelerden çok fazla etkilenmektedir.

Bununla birlikte, 2002'deki ÇED sürecinde proje son halini alıp kesinleşmediğinden (Malzeme alım noktaları, E.N.H. ve tünel-kondüvi güzergâhları, şantiye alanı v.b. son halini almadığından) baraj gövdesinden akış aşağı kısmındaki etkilere ait ayrıntılı bir çalışma yapılamamıştır. Ancak bilinen alternatif projelere göre HES I ve II, baraj gövdesinden yaklaşık 18~20 km akış aşağı kısmındadır. Son yayınlanan Bakanlar Kurulu kararındaki kamulaştırma alanları

da incelendiğinde, bu alanların tamamının, yalnızca baraj gölünün kapladığı alanlar olduğu görülüyor. Öyleyse proje hala kesinleşmemiş ve baraj gövdesinden HES noktalarına kadar olan alandaki etkilerinin ne olacağına dair de şu anda kesin şeyler söylemek zor görünüyor.

Ayrıca; DSİ IX. Bölge Müdürlüğü tarafından “Munzur Projesi Master Planı” adıyla hazırlanan haritada da, Konaktepe HES II ile Tunceli merkez (Uzunçayır Barajı) arasında, Kaletpe ve Bozkaya adında iki baraj ve HES daha planlanmaktadır. Bu projenin uygulanması halinde, Munzur Çayının tamamı, göller zincirinin altında kalacaktır.

Bununla birlikte; Munzur Çayı’nı besleyen Havaçor ve Kızık derelerinde sulama ve dere ıslahı amacıyla yapıldığı iddia edilen proje ile ilgili Temmuz 2015 ve Haziran 2016’da bölgeye yaptığım ziyaretlerde, DSİ yetkilileriyle de resmi olmayan görüşmeler yaptık. Bu görüşmelerde DSİ yetkilileri, dere ıslahı projelerinin bir amacının da, Konaktepe Barajının derelerin taşıdığı rusubat / alüvyon

ile dolmasını önlemek olduğunu ifade ettiler. Bu aslında dere ıslahı projelerinin de Konaktepe (Munzur) projesinin tamamlayıcı parçaları olduğunun ifadesiydi. Öyleyse, bu proje ile Konaktepe baraj gölünün memba (kaynak-akış yukarı) yönünde yaklaşık bitim noktası olan, Ovacık ilçe merkezinden yukarı doğru da, toplam yaklaşık 45 km boyunca Yatak Tanzimi, Kaya Tahkimatlı Kum Çakıl Sedde Yapılması (Toplam: 44.354 m) amacıyla dere yataklarında, 20–30 m genişliğinde ve 2–5 m derinliğinde kazı ve dolgu yapılarak dere vejetasyonu tamamen tahrip edilecektir.

Tunceli merkez (Uzunçayır barajı) ile Ovacık ilçesi arası (Konaktepe, Kaletpe, Bozkaya barajları) **70 km** + dere ıslahı **45 km** olmak üzere Munzur nehri ve besleyen dereler üzerinde **toplam 115 km** boyunca doğal ekosistem bu projeden doğrudan etkilenecek demektir.

Projenin doğrudan etkilenecek alanın doğal ekosistem özelliklerine gelince:

Konaktepe projesi nedeniyle baraj gölü altında kalacak olan, kamulaştırmaya konu beşyüze yakın parselden oluşan tarım alanları dışında, orman ve orman sayılan alanlar toplamı 809 ha’dır. Bu 809 ha orman alanının tamamı, Munzur Vadisi Milli Parkı sınırları içinde kalmaktadır.

Ayrıca, baraj gövdesinin birkaç km. akış aşağı kısmından HES noktasına kadar olan bölüm 3167 sayılı Kara Avcılığı Kanunu’na göre “Tunceli-Ovacık Munzur Vadisi Yaban Hayatı Koruma Sahası” içinde kalmaktadır.

Baraj gölünün memba yönünde bitim noktasından 4–5 km memba (batı) yönünde, Yeşilyazı köyü

yakınında, Havaçor Deresi ile Munzur Çayının birleşme noktası yakınında yaklaşık 3 hektar büyüklüğünde bir Huş (*Betula* sp.) meşceresi bulunmaktadır.

Bu meşcere, dünya botanik/ormancılık literatürüne geçmiş, huş ağacının dünyada en güneyde orman kuruluşu oluşturduğu alandır.

Baraj gölünün doğrudan altında kalacak alanlardan olan Mercan Deresi ile Munzur Çayının birleşme noktası ile Konaktepe baraj gövdesi arasındaki dere boyu meşcerelerinde; Ilgın (*Tamarix* sp.) kümeleri ve münferit huş (*Betula* sp.) bireyleri bazı noktalarda yan yana bulunmaktadır.

Dünya florası, özgün türlerde karakterize olan farklı flora bölgelerine ayrılmıştır. Türkiye üç değişik flora bölgesinin kesiştiği bir alanda yer almaktadır. Aynı bölgede farklı flora bölgelerine ait türlerin yakın oranlarda bulunması, o bölgenin bitki gen kaynakları bakımından zenginliğinin göstergelerinden birisidir. Türkiye'deki flora bölgeleri aşağıdaki gibidir:

Akdeniz Bölgesi: Tüm Akdeniz Havzasında yayılış gösteren türleri ifade eder. Türkiye'nin batı ve güney kısımları bu bölgeye aittir.

Avrupa-Sibirya Bölgesi: Orta Avrupa'dan başlayıp Sibirya'ya kadar uzanan bölgedir. Türkiye'nin Karadeniz Bölgesi bu flora bölgesi içinde yer almaktadır.

İran-Turan Bölgesi: İç Anadolu'dan başlayıp Orta Asya'ya kadar uzanan bölgedir. Türkiye'nin Doğu, Güneydoğu ve İç Anadolu bölgeleri bu flora bölgesi içinde yer almaktadır.

Yukarıda anılan türlerden ılgın (*Tamarix* sp.) Akdeniz Bölgesi ağacıken, huş (*Betula* sp.) Avrupa-Sibirya Bölgesi ağacıdır. **Bu iki tür, Munzur vadisi dışında dünyanın başka hiçbir yerinde yan yana görülemez.**

Ayrıca, yalnızca baraj gölünün kaplayacağı alanda tarafımdan belirlenen odunsu gövde yapan (fanerofit) bitki türü sayısı 38 adettir. Bunların yanında tarafımdan örneklerine ulaşılamamış, ancak proje alanında daha önce bitki sistematigi araştırmaları yapmış olan Ş.Yıldırım ve arkadaşlarının bulgularına göre, baraj gölü alanında bulunan odunsu (fanerofit) bitki türü sayısı da 12'dir. Yani yalnızca baraj gölünün kaplayacağı alanda toplam 50 farklı türde odunsu gövde yapan (fanerofit) bitki türü doğal olarak yayılış göstermektedir. Bu sayıya otsu (tek yıllık) bitkiler dâhil değildir. Alanda yapılan bitki sistematigi araştırmalarından bilinmektedir ki, bölgedeki otsu bitkilerin tür

çeşitliliği, odunsu gövde yapanlarla karşılaştırılamayacak kadar zengindir ve henüz tanımlanmamış yeni türlerin var olma olasılığı çok yüksektir.

Bununla birlikte, proje alanı İran-Turan flora bölgesinde yer almaktadır. Yukarıda anılan 50 fanerofit türün 15 tanesi İran-Turan bölgesine ait türler değildir ve 4 tür endemiktir. Bir başka ifadeyle (yukarıda anılan Huş – İlgin örneğinde olduğu gibi), dünyadaki 3 farklı flora bölgesine ait bu türlerin doğal yayılışla bir arada bulunması hali, dünyada nadir olarak karşılaşılabilecek bir durumdur.

KONAKTEPE HES PROJESİNİN DOĞAL EKOSİSTEM ÜZERİNDE OLUŞTURACAĞI ETKİLER

Aynı bölgede farklı flora bölgelerine ait türlerin yakın oranlarda bulunması, o bölgenin bitki gen kaynakları bakımından zenginliğinin göstergelerinden birisidir.

Doğrudan Konaktepe baraj gölünün altında kalarak yok olacak dere boyu vejetasyonu, dünyanın 3 farklı flora bölgesine ait odunsu gövde yapan (fanerofit), en az 50 türü barındırmaktadır. Bu türlerin yaklaşık 1/3'ü Munzur Vadisinin de içinde bulunduğu İran-Turan bölgesine ait olmayan türlerdir (Akdeniz ve Sibirya bitkileridir). Dünyada nadir olarak karşılaşılabilecek bu bir arada bulunma hali projenin uygulanması halinde yok olacaktır. Ancak bunlardan Sibirya bitkisi olan Huş ile Akdeniz bitkisi olan İlgin'in doğal olarak yan yana

yetişmiş olması hali dünyanın başka hiçbir yerinde görülme-yen-görüle-meyecek bir durumdur. Projenin uygulanması halinde, dünyadaki tek örnek olan bu durum yok olacaktır.

Projenin tamamlayıcı parçalarından olan Havaçor ve Kızık dereleri ıslah projesi, Havaçor Deresi ile Munzur Çayının birleşme noktasından başlayıp memba yönünde iki dereye toplam yaklaşık 45 km devam etmektedir. Bu projeye göre, anılan dere yatakları boyunca, 20–30 m genişliğinde ve 2–5 m derinliğinde kazı ve dolgu yapılarak dere vejetasyonu tamamen tahrip edilecektir. Dere yatağı üzerinde yapılacak kazı ve dolgulardan etkilenecek en önemli bitki ekosistemi yukarıdaki bölümde değinilen, Munzur ve Havaçor çayları birleşme alanı yakınında, Yeşilyazı Köyü civarında bulunan huş meşceresi olacaktır. Bu meşcerenin göreceği zarar, yerel ekolojik bir değer kaybı olmakla beraber, dünya ormancılık ve botanik literatürüne geçmiş, huş ağacının dünyada en güneyde doğal meşcere kuruluşu yaptığı nokta olması nedeniyle yaşanacak kayıptır.

Burada mesleki bilgim nedeniyle, yalnızca projeden etkilenecek orman ekosistemi ve onun asli unsurlarından olan ağaç, ağaççık ve çalılar kapsayan odunsu gövde yapan (fanerofit) türlerin projenin uygulanması halinde göreceği zarara değinilmiştir.

Mesleki alanım dışında kalmakla beraber, başta yöre halkının Munzur Çayına yüklediği kutsal değer olmak üzere, orman ekosistemi dışında kalan doğal ve yabani alanlar –ekosistemlerinde göreceği geri dönülemez zararlara burada değinilmemiştir.

Bu makalede kullanılan fotoğraflar Murat Aygül'e aittir.

Yeni Dünya, Yeni Orman, Yeni Ormancı (1)

Dr. Tuncay Neyişçi

- Yaklaşık 400 milyon yıllık bir geçmişe sahip olan ormanlarla insanlar arasında çok sıkı ilişkiler vardır.
- 400 milyon yıl öncesinin ormanları soluduğumuz oksijeni üretti
- 180 milyon yıl öncesinin ormanlarını bugün kömür ve petrol olarak kullanıyoruz
- 2 milyon yıl öncesinin ormanları insanın neslini tehdit eden soğuk havayı ısıtmak için kullanıldı
- 10 bin yıl öncesinin ormanlarını bugün tarım alanı ve yerleşim yeri olarak kullanıyoruz
- 150-200 yıl öncesinin ormanları ABD, İngiltere, Almanya gibi ülkelerin kalkınmasında kullanıldı
- 92 yıl öncesinin ormancıları ülkemizin ilk sivil toplum örgütlerinden birini kurdular
- 62 yıl öncesinin ormancıları ülkemizin ilk ve dünyanın en eski çevre derneklerinden birini kurdular
- Türkiye ormanları ve ormancılığının temel sorunu alan değil verimliliklidir.
- Türkiye ormanları ve ormancılığının temel sorunu üretim değil yönetimdir.
- Türkiye ormanları ve ormancılığının temel sorunu uluslararası değil ulusaldır
- Türkiye ormanları ve ormancılığının temel sorunu eğitim değil değişimdir
- Türkiye ormanları ve ormancılığının temel sorunu orman kaynakları kullanımını sınırlamak değil yaygınlaştırmaktır
- Türkiye ormanları ve ormancılığının temel sorunu insanların ormanlar üzerindeki olumsuz etkilerini en aza indirmek değil ormanların insanlar üzerindeki olumlu etkilerini en üst seviyeye çıkarmaktır

Tüm bunlar farklı bir orman ve ormancılık anlayışını gerektirir.

Fotoğraf: Oğuz KURDOĞLU

Giriş

Türkiye Ormancılar Derneği 92 yaşında. Beş kelimeden oluşan bu mütevazı görünümlü cümle aslında çok önemli anlamlar içeriyor. Kimilerimize Cumhuriyetimizle aynı yaşta olmak, bu anlamlardan en önemlisi gibi görünebilse de, Cumhuriyetimizin ilk sivil toplum kuruluşlarından, eğer ilki değilse, biri olmak, Cumhuriyet kavramıyla bütünleşmiş olması bakımından, çok daha anlamlıdır. 92 yıl, orman ve ormancılarla toplum arasındaki ilişkinin nitelik ve niceliği konusunda da ipuçları verdiği ölçüde ormancıların Cumhuriyet ilkelerinin yaşama aktarılmasındaki öncülük etme işlev ve niyetini de açığa vurmaktadır. Bu işlev ve niyetin rastlantısal olmadığı, yine ağırlıklı olarak ormancılar tarafından 31 yıl sonra, 1955 yılında, “Türkiye Tabiatını Koruma Derneği’nin kurulmasıyla kanıtlanmış, bir orman yüksek mühendisinin “Meclis Başkanlığı”, bir başka ifadeyle, Cumhurbaşkanı Vekilliği’ne seçilmiş olmasıyla pekiştirilmiştir. 92’inci yılda bu bağlamda yapılması gereken en anlamlı çalışma ormanlar ve ormancılık mesleğinin toplum içindeki konum, anlam ve işlev değişiminin incelenmesi olabilirdi. Konunun daha çok sosyolojiyi ilgilendiren bu boyutunu sosyologlara bırakılarak, aynı konunun ağırlıklı olarak orman yönetiminden sorumlu ormancı teknokratları ilgilendiren ekolojik boyutu üzerinde yüzeysel değerlendirme denemesine soyunacaktır.

“Ekoloji”ye dair bir kaç söz

Günümüzün sıklıkla kullanılan kavramlarından biri olan “Ekoloji”

kısaca organizmalar ile çevreleri arasındaki karşılıklı etkileşimleri inceleyen bilim dalı olarak tanımlanmakta ve genel olarak da biyolojinin bir alt dalı olarak kabul edilmektedir. Ekolojiyi canlı merkezli bir kavram olarak tanımlamak öncelikle, belirli bir aşamada canlılığın ortaya çıkmasını hazırlamış olan, cansızlarla cansızlar arasındaki karşılıklı etkileşimleri kapsam dışı bıraktığından bazı etkileşimlerin anlaşılmasını güçleştiren geniş bir karşılıklı ilişkiler alanını sahipsiz bırakmaktadır. Ekolojinin biyolojinin bir alt dalı olarak algılanmasıyla yakından ilgili olan bu durum, aynı zamanda, çok ciddi yöntemsel sorunlara da yol açmaktadır. Biyolojinin çalışma alanı canlılar ekolojininki ise karşılıklı etkileşimlerdir. Biyoloji saf bir bilim iken ekoloji kültürel değerleri de içine alan, karmaşık bir alan, ya da daha doğru bir ifade ile, düşünme ve inceleme biçimidir. Evrim teorisinin yaratıcısı Darwin aslında bir ekologtur ve Haeckel onun görüşlerinden yararlanarak ekoloji tanımını geliştirmiştir. Ekolojinin biyolojiden sonra tanımlanması eşyanın tabiatı gereğidir.

Her türden ve her seviyeden etkileşimlerle ilgilenen, ilgilenmesi gereken ekoloji uzmanlarının (ekolog) tarih, ekonomi, sosyoloji, politika, felsefe, vb. alanlarla da ilgilenmeleri olağandır ve ekoloji alanının bu özelliğiyle ilgilidir. Sıklıkla kullandığımız eko-turizm, eko-arkeoloji, eko-mimari, eko-felsefe (ekosofi), eko-politik (yeşil politika) vb. kavramlarla günlük yaşamdaki yerlerini almışlardır.

Kendisini ekoloji uzmanı ya da ekolog olarak tanımlayanların çokluğuna karşın, eğitim sistemimiz içinde, bugün bile,

ekoloji uzmanı yetiştiren hemen hiçbir programın olmaması da ilginç bir konudur. Orman mühendisliği, ülkemizde ekoloji disiplini ile tanışmış ilk mesleklerden biridir. Bu ayrıcalığın meslek uygulamalarına ve kamuoyu dikkatine ne ölçüde yansıtılabildiği ise ilgi çekici bir başka inceleme konusu olabilir.

Günümüzde özellikle gelişmiş ülkelerin ekolojik konu ve ilkeleri ekonomik ve politik amaçlarını gerçekleştirebilmenin en etkin araçları olarak kullanmakta oldukları göz önünde bulundurulması gereken bir husustur. Orman kaynaklarının durumu ve kullanımı da dahil, bu konuda oldukça geniş bir ekolojik mit ve ekolojik yalan antolojisi geliştirilmiştir.

Bu deneme, ekoloji kavramını bu genişlik ve kapsamda bir düşünme ve inceleme biçimi olarak kabul eden bir anlayışla kaleme alınmıştır.

Tuncay Neyişçi’ye göre ilişkileri, karşılıklı etkileşimleri inceleyen ve bu nedenle biyolojiden çok farklı ve çok daha geniş bir alanı (evreni) kapsayan ekoloji; aynı soruya sonsuz sayıda doğru yanıt verebilme, aynı ilişkiye, etkileşime sonsuz sayıda geçerli açıklama geliştirebilme alanıdır.

Der Wald ya da orman

Cumhuriyet sonrası Türk ormancılığı, dönemin koşullarına uygun olarak, Alman ormancılık anlayışının etkisi altında kalmıştır. Ormancılık eğitimi de bu etkiden nasibini almış ve orman kaynaklarının yönetimini derinden etkilemiştir.

Almanya, doğal kaynaklarını

Fotoğrafi: Mustafa ŞIVKA

kullanarak sanayi devrimini gerçekleştirmiş ülkelerden biridir. Sanayi devrimini destekleyen doğal kaynakların başında da ormanlar gelmektedir. Bugün Almanya'da nerede ise hiç doğal orman bulunmaması, ormanların tümünün insan eliyle kurulmuş olması bu kullanım biçiminin bir sonucudur. Bu yapısal durum ister istemez Almanya'nın ormancılık pratiğini ve buna bağlı olarak ormancılık eğitimini derinden etkilemiştir. Alman ormancılığı ve ormancılık eğitiminin silvikültür ve hasılat ağırlıklı yapısı bu nesnel koşulla yakından ilgilidir. Bu koşullar altında koruma ya da ekoloji ağırlıklı bir ormancılığın gelişmesi olasılığı oldukça düşüktür.

Buna karşılık ülkemiz ormanları

Almanya'dan farklı yapısal özelliklere sahiptirler ve nerede ise tümüyle doğal ormanlardan oluşurlar. Yapısal bakımdan önemli farklılıklar gösteren ülkemiz ormanlarının yönetiminin Almanya ormanları için geçerli ve uygun olan silvikültür ve hasılat ağırlıklı politikalara dayandırılması doğru bir yaklaşım olamazdı ve olmamıştır da. Yapısal farklılıklara dayanan bu sav, iklim ve bitki örtüsü farklılıkları sergileyen Akdeniz Bölgesi için olduğu kadar benzerlikler gösteren Karadeniz Bölgesi için de geçerlidir. Her iki bölgede de yaşanan ve çözüm bulma çabaları ya çok uzun sürmüş ya da hala çözilememiş ormancılık sorunları bu savımızı desteklemektedir. Başta kızılçam olmak üzere ladin, kayın gibi asli ağaç türlerinin gençleştirilmesi

konusunda yaşanan belirsizlikler, orman yangınları konusunda gerçekleştirilmiş bilimsel çalışmaların azlığı, maki bitki örtüsü tipinin ihmal edilmesi, kıl keçisinin tek yanlı değerlendirilişi, vb. konular örnek olarak verilebilir.

Sonuç olarak, uygulayıcı ekolojist olmaları ve buna uygun eğitim almaları gereken ormancı teknik elemanlar eta doldurma kaygısıyla, ağırlıklı olarak hangi ağacın kalacağı ile değil hangi ağacın kesilip çıkarılacağı konusuna odaklanmış silvikültürcüler olma durumunda kalmışlardır. Eğitimde Alman etkisinin azalması ve ormanlarımızın tanınmasına yardımcı olan bilgi birikiminin artmasına bağlı olarak, orman kaynaklarının yönetiminde iyileşmeler sağlanabilmişse de bu

çelişkiden kaynaklanan bazı tabular hala yıkılamamıştır.

Ormancılık bir doğal kaynak yönetimi alanıdır ve yönetimin başarısı nitelikli yerel bilgi birikimi zenginliğiyle yakından ilgilidir. Bu nedenle, doğal kaynak yönetiminde üretilmiş bilginin, yerel koşullara göre yeniden üretimi son derecede önemli bir konudur. Cumhuriyet dönemi başlarında ormanlarımız konusunda üretilmiş bilgi yetersizliği bilgi ithalini gerekli kılmış ancak ithal edilen bilginin yerel koşullara göre yeniden üretimi konusunda ne yazık ki başarılı olunamamış, asimetrik durumların ortaya çıkması engellenememiştir. Yakacak odun, kıl keçisi, maki, yangın, asimetrik durumlara örnek olarak, insan / orman ilişkisi incelendikten sonra ele alınacaktır.

Orman / insan ilişkisi

Pek de ünlü olmayan bir Amerikalı şair “bir ağaç diktiğimizde aslında ne dikmiş oluruz? dizesini sürekli yinelediği bir şiirinde aslında denizleri keşfedebileceğimiz bir gemi, içinde barınabileceğimiz bir ev, serinleyebileceğimiz bir gölge, her gün görmekte olduğumuz binlerce şeyi dikmekte olduğumuzu şiirsel bir ifadeyle dile getirir. Ormanın sunduklarından 5-6000 ticari ürünün üretilmekte olduğu aynı gerçeğin bilimsel ya da ekonomik ifadesinden başka bir şey değildir. Farkında olsak da olmasak da, giderek azalıyor olsa da ormanların üzerimizdeki etkisi hep büyük olmuştur.

İnsanın tarihi, aynı zamanda, insan-doğa yabancılaşmasının da tarihidir. Bu cümlede doğa kavramı ormanı da içermektedir. Kuzenlerimiz olarak kabul edilen insansı maymunlar,

Australopithecus’lardan başlayıp modern insan, *Homo*’yla sonuçlanan evrim süreci, ormansızlaşma olarak da adlandırılabilir bir ekolojik değişim olgusunun ürünüdür. Yaklaşık 12 milyon yıl önce, insanlar insansı maymunların birbirlerinden ayrı olarak evrimleşmesinde büyük önem taşıyan 3000 metreyi aşkın yükseklikteki dağ engelini oluşturma, tek düze tropikal ormanların bölünmesine ve doğu ile batının birbirinden farklılaşmasına neden olmuştur. Sonuçta aynı ortak atadan gelen topluluklardan batıda, bir başka anlatımla kayda değer bir değişim geçirmemiş, nemli ve ormanlık alanlarda kalanlar, insansı maymun olarak varlıklarını sürdürebilirken, araya giren dağ silsilesi nedeniyle, köklü değişimlere sahne olan doğuda kalanlar ise, orman, çalılık ve savandan oluşan farklılaşmış ekolojik ortamlara uyum sağlama zorunda kalmışlardır. Bu yeni ve farklı yaşama ortamı atalarımızı iki ayak üzerinde dikilmeye zorlayarak günümüz insanı, *Homo sapiens*’e dek uzanacak yolu açmıştır. Bir başka anlatımla, insan ortaya çıkışını bir tür iklim değişiminin neden olduğu orman bozulmasına borçludur.

Ormanla insan arasında, daha ilk aşamada su yüzüne çıkan bu zıtlık on binlerce yıl süren avcı-toplayıcı yaşama biçiminde ormanlık alanların avlağa dönüştürülmesi ile devam etmiştir. Evrim sürecinin yaklaşık son on bin yılında, tarım toplumuna geçişle birlikte, insanın yerleşik, bir başka ifadeyle de kent yaşamı sahnedeki yerini almış, bu kez de orman alanları bir yandan tarım ve yerleşme yeri alanlarına dönüştürülerek diğer yandan

da beslenme, ısınma ve sanayi (çömlekçilik, madencilik, vb) için gerekli enerjiyi sağlamak amacıyla kesilerek baskı altına alınmış ve daraltılmıştır.

200-250 yıl önce gerçekleşen sanayi devrimi ve buna paralel olarak gelişen sanayi toplumu, giderek büyüyen ve kalabalıklaşan kentleriyle, insan-orman arasındaki bağımlılığı önemli ölçüde zayıflatarak kırsal kökenli insanın kentli insana dönüşmesine, evrimleşmesine neden olmuştur. Günümüz insanı, genellikle sanıldığı aksine, doğaya değil kente bağımlı bir türdür ve evrim serüveninin ilk aşamalarındaki ataları, *Homo sapiens* gibi doğal ortamlarda yaşamını sürdürebilmesi olası değildir.

Evriminin ilk aşamasından günümüz toplumuna dek uzanan süreç aslında insan ile orman arasındaki bağımlılık azalışını net bir biçimde ortaya koymaktadır. Dünün tüm ihtiyaçlarını ormandan sağlayan, ormanın sunduğu ürünler olmadan yaşamını sürdürmesi söz konusu olmayan insanın yerini, ormanı bir dekor ya da su ve oksijen de dahil, ham madde kaynağı olarak gören günümüz insanına bırakmıştır. Bu ilgi değişimi ve bağımlılık azalışı süreçte de görülmektedir. Gerçek ağaç ya da çiçeklerin yerini plastik kopyalarının, ahşap doğramanın yerini plastik benzerlerinin almaya başlaması ve günlük gazetelerin elektronik ortamlarda da yayınlanıyor oluşu bu değişimin su yüzüne çıkan örnekleridir. Bir ölçek olarak gelişmiş bir ülkenin büyük bir kentinde basılan bir gazetenin sadece Pazar günü baskısı için 100 hektarlık bir ormanın bir yıllık odun üretimi kullanılmaktadır. Bu gazetenin bir yıllık maliyeti

yaklaşık 20-21 bin hektarlık verimli ormanın bir yıllık artımına eşdeğerdir. Ormanlardan beklediğimiz ya da elde ettiğimiz geleneksel ve ağırlıklı olarak ekonomik yararların yerini ekolojik yararlar almaya başlamıştır.

Ormanlar, insanların gerek doğrudan ve gerekse dolaylı yollardan kolaylıkla yararlanabileceği kaynaklar sunarlar. Platon döneminden günümüze kesintisiz olarak ormansızlaşma ve onun neden olduğu olumsuzluklardan söz edilmesinin nedeni bu zenginlik ve kolaylıkla ilgilidir. Örneğin, tarım alanı kazanma ve enerji temini amacıyla Avrupa ortaçağda ormanlık alanlarının 3/4'üne yakın bir bölümünü, Kuzey Amerika ise çoğunluğu 19. yüzyılda olmak üzere 1/3'ünü kesmiştir.

Orman alanlarında izlenen bu daralma bir yandan koruma düşüncesinin gelişmesine yol açarken diğer yandan da bazı ülkelerin gelişmiş ülke konumuna geçebilmelerinin temel dinamiğini, temel kaynağını oluşturmuştur.

16. yüzyılda Akdeniz çevresindeki ticareti denetimi altında bulunduran Venedik, gerek ticaret ve gerekse savaş gemisi üretebilmek için ormanlarını aşırı derecede tahrip etmiştir. Bir gemi inşası için 50 kayın, 300 çam ya da köknar ve 300 meşe olmak üzere toplam 650-700 yaşlı ağacın kesilmesi gerekiyordu. Çevre ormanlarında gemi inşası için yeterli ağaç bulunamaması nedeniyle Venedik gemilerini başka ülkelerde yaptırmak zorunda kalmış ve bunun yarattığı politik ve ekonomik sıkıntılar sonucunda gemi inşasına uygun ağaç bulabilmeyi garanti etmek amacıyla, ormanlarda ağaçlar

işaretlemiş, kaçak kesimi önlemek için kurallar geliştirilmiş ve kurallara uyulmasını sağlamak amacıyla kolluk güçleri görevlendirilmiştir. Bu nedenle Venedik, daha sonra diğer ülkelerle birlikte ülkemiz orman ve ormancılarını da etkileyecek olan dünyanın ilk planlanmış ve yönetilmiş orman koruma kavramını geliştirmiştir.

Gerek İngiltere ve Almanya başta olmak üzere Avrupa ilkeleri ve gerekse Kuzey Amerika'nın gelişmiş ülke durumuna gelmiş olmaları, başta ormanları olmak üzere doğal kaynaklarını aşırı derece de sömürmüş olmalarıyla yakından ilgilidir. Ormancılığımızı derinlemesine etkilemiş olan Almanya'da hemen hemen hiç doğal orman bulunmaması bu sömürünün çarpıcı yerel örneğidir. Bugün, gelişmiş ülkelerin; biyolojik çeşitliliğin, doğal ve yağmur ormanlarının korunması, küresel iklim değişiminin önüne geçilmesinden hiçbir bedel ödemeye yanaşmadan söz etmeleri, hatta birinci dereceden sorumlusu oldukları bu konulara ilişkin antlaşmaları imzalamaktan kaçınmaları, gelişmeye çalışan ülkeleri ödeyemeyecekleri borç yükleri altına sokmaları bu sömürü ile doğrudan ve yakından ilgilidir.

Küresel ölçekte ele alındığında, tarım toplumuna geçiş sonrasında dünya ormanlarının % 20 oranında daralmış olduğu görülmektedir. Buna karşın dünyamızın ormanları tarım alanlarının iki katından daha fazla bir alana sahiptir.

Orman / insan ilişkisi, tarihsel – ekonomik açıdan incelendiğinde, yenilenebilir bir doğal kaynak olan ormanın, Almanya, İngiltere, ABD örneklerinde olduğu gibi, gelişme ya da sanayileşmenin

temel girdisini oluşturduğu açıklıkla görülebilmektedir. Orman – insan ilişkisi teknik – ekonomik açıdan ele alındığında ormana olan bağımlılığımızın giderek yoğunluk kaybına uğradığı gözlenmektedir. Orman / insan ilişkisi, ekolojik açıdan ele alındığında ormanların, özelde doğal ormanların, korunması ve kullanımının sınırlandırılması gerekliliğinin ağırlık kazandığı ileri sürülmektedir. Orman – insan ilişkisi, politik açıdan ele alındığında, başta yağmur ormanları olmak üzere, ormansızlaşmanın tehdit edici boyutlara ulaştığı iddia edilmektedir. Orman – insan ilişkisi, coğrafi açıdan ele alındığında, doğal ve biyolojik çeşitlilik bakımından önemli ormanların büyük bölümünün gelişmekte olan ülkelerin sınırları içinde kaldığı görülmektedir. Orman – insan ilişkisi, sosyolojik açıdan ele alındığında, ormansızlaşma sorununun gelişmekte olan ülkelerde daha ağır yaşanmakta olduğu gözlenmektedir. Bazıları birbiriyle çelişir gibi görünen bu saptamalardan işe yarar sonuçlar çıkarılabilmesi hepsinin bir bütün olarak görülebilmesi ve birbirleriyle etkileşimleri dikkate alınarak değerlendirmesiyle mümkündür.

Asimetrik durumlar

• Yakacak odun ya da biyokütle

Orman içi ve bitişiğinde yaşayan milyonlarca insanına ve orman yönetiminin bunlara “zati ihtiyaç” adı altında yasal yakacak ve yapacak odun temin etme zorunluluğuna karşın, odunun yakacak olarak kullanımı ormancılık politikalarımızın dışladığı bir konudur. Oysa odun

Fotoğraf: Mustafa ŞIVKA

yenilebilen bir enerji kaynağı olmanın yanı sıra, O₂ üretilip CO₂ tüketerek atmosferdeki O₂/CO₂ oranı, toprak oluşumuna katkı, erozyonu önleme, yüzeysel akışı yavaşlatma vb. olumlu ekolojik katkı sağlayabilen tek enerji kaynağıdır. Kuralına uygun kullandığında odunun enerji kaynağı olarak kullanımı çevre üzerinde çok az olumsuz etki yaratır. Gelişmiş ülkeler enerji ihtiyacının karşılanmasında odun kullanımını ve kullanım verimliliğini artırmada önemli ilerlemeler sağlarken ülkemizde konu neredeyse tümüyle göz ardı edilmiş orman bakanlığı dağıttığı milyonlarca sterlik yakacak odunun verimli kullanımına yardımcı olabilecek çok amaçlı, enerji verimliliği yüksek fırınların geliştirilmesi konusuna bile yabancı kalmıştır. Bu konuda örnek olarak verilebilecek hemen hemen tek örnek bozuk baltalıkların ıslahının bir aracı olarak gündeme gelen enerji ormanları tesisi çalışmaları olmuştur. Bu konuda dünya ölçeğinde gerçekleştirilen çalışma ve uygulamaların incelenmesi, gerek duyduğu enerjinin büyük bir bölümünü ithal etmek durumunda olan ülkemizin bu asimetrik durum nedeniyle neler kaybettiğini ortaya koymak için yeterlidir.

• Kıl keçisi

Kıl keçisi dağlık topografya ve çalılık bitki örtüsü tipiyle birlikte evrimleşmiş ve bu koşullara uyum sağlamış bir küçükbaş hayvandır. Ancak ülkemizde özellikle genç fidanları yiyerek ormanların tahribine neden oldukları gerekçesi ile tümüyle ortadan kaldırılmaları planlanmaktadır. Keçilere yönelik eleştiriler keçinin kendisinden çok keçinin kötü yönetimiyle ilgili bir sorundur. Sorunun temelinde keçi popülasyonunun söz konusu alanın taşıma kapasitesinin üzerine çıkmış olması ve bir otlatma düzeninin geliştirilememiş olması yatmaktadır. Yerel koşullara uygun olarak geliştirilebilecek otlatma planları ve buna bağlı olarak gerçekleştirilecek eğitim çalışmalarıyla keçilerin orman tanımı içine giren alanlar üzerindeki olumsuz baskısı hemen tümüyle ortadan kaldırılabilir gibi, yoksul orman içi ve bitişik köylülerin koşullarına en uygun hayvan olan keçinin et ve süt veriminde de 3 katına ulaşan artışlar gerçekleştirilebilecektir.

Keçi ekolojik olduğu kadar sosyolojik de bir hayvandır. Yörük kültürü ağırlıklı olarak keçi (doğrudan ya da dolaylı olarak) üzerine oturur. İlgilenenler Balkanların yetiştirdiği ünlü yazar

Luan Starova'nın "Keçiler Dönemi" adlı romanını okuyabilirler. Bu roman 1997 yılında Fransa'da en iyi roman ödülüne layık görülmüştür.

Keçi, en azdan en çoğu üretebilen ekolojik bir hayvandır. Başka hiçbir evcil hayvanın ulaşamayacağı yerlerdeki ve otlayamayacağı bitki türlerini otlayarak ana sütüne en yakın kalitede süt ve aromalı et üretebilen evcil hayvandır. Keçi Akdeniz ve Ege bölgelerinin kışları karla örtülmeyen dağlık alanlarında, ahır, yem gibi yatırımlara gerek duyurmadan ve önemli bir sağlık sorunu sergilemeden, en az bakımla en çoğu üretebilen yoksul dostu bir hayvandır.

Keçi, otlama yoluyla bileşeni olduğu ekosistemler üzerinde etkili olmuş ve sanıldığı aksine, türleşmeyi zorlayan ekolojik bir baskı yaratmıştır. Bitki türleri keçi otlamasını engellemek ya da otlama zararlarını en aza indirebilmek için çok farklı ekolojik adaptasyon özellikleri geliştirmişlerdir. Örneğin, zakkum bu sorunu kimya yoluyla çözebilmişken kermes meşesi ve keçiboğan dikenleriyle en aza indirmeye çalışmışlardır. Karşılık olarak keçi bu dikenlerle baş edebilecek damak ve ağız yapısı geliştirmiştir. Gören bir

göz için doğa bu tür karşılıklı evrimin örnekleriyle doludur. Aslında “doğal denge” olarak adlandırdığımız şey karşılıklı etkileme ve etkilenmeye dayalı bu dinamik yapıdır.

Düzenli otlatılan keçiler, ABD gibi gelişmiş ülkeler de bile, kuruduklarında yangın riskinin artmasına yol açan ot ve sürgünleri tüketerek orman yangınlarıyla mücadele çalışmalarına olumlu katkılar sağlamaktadırlar. En ünlü ve pahalı peynirler keçi sütünden üretilmektedir.

Keçi, köpekten sonra ilk evcilleştirilen hayvanlardan biridir. Bu keçi ile orman arasındaki ilişkinin yaklaşık 10 bin yıllık bir geçmişi olduğu anlamına gelmektedir. Evcilleştirme sonucu keçi popülasyonu artmış ve bu bitki popülasyonu üzerinde bir sorun yaratmış olabilir. Burada tek suçlu olarak keçiyi görmek, bırakın ekolojiyi, mühendisliği, insanlığa sığmaz bir cahilliktir.

Almanya koşullarına uygun olmayan kıl keçisi konusundaki ön yargılarımızı yeniden gözden geçirmeli ve keçiden orman köylülerinin refah seviyesinin yükseltilmesi de dahil çok yönlü yararlanabilmenin yollarını aramalıyız.

• Maki

Kapladığı alanların genişliği ve kızılçam ormanlarıyla olan yakın akrabalığına karşın maki bitki örtüsü tipinin ormancılık terminolojisine girmemiş, girememiş olması da üzerinde durulması gereken önemli bir konudur. Ne orman yönetim planları ne de ormanlar ve ormancılığımız konusunda araştırma yapmak durumunda olan kurumlar maki bitki örtüsünü

tipini tanınamamaktadır. Bu tür ile ilgili ciddiye alınabilecek tek bir araştırmancının bile yapılamamış olması bu beyinsel işgalin en çarpıcı örneğidir.

Hasılat ya da ekonomi merkezli ormancılık anlayışından biyolojik çeşitlilik merkezli ormancılık anlayışına geçilmiş olmasına karşın maki bitki örtüsü tipi hala hak ettiği ilgiyi görememiştir. Biyolojik çeşitlilik bakımından maki bitki örtüsü tipi saf ormanlara oranlara karşılaştırılamayacak derecede üstün özellikler sergilerler. Bu bakımdan örneğin, saf kızılçam ormanı bir çöl olarak kabul edilebilir. Bu çeşitlilik zenginliği maki bitki örtüsü tipine ekolojik işlevler bakımından da üstünlük sağlamaktadır.

Ülkemiz ormancılığı ve kamuoyu bu bitki örtüsü tipini yok ya da önemsiz saydığından bu alanların çöplük, konut, spor tesisi, sanayi tesisi, turizm, vb. amaçlara yönelik tahsisine duyarsız kalabilmiştir. Orman tanımında yapılan değişiklikler genellikle makilik alanların kapsam dışı bırakılması nedeniyle gerçekleştirilmiş ve makilik alanlar ancak bu durumlarda dikkat çekebilmiştir.

Maki bitki örtüsü biyolojik çeşitlilik bakımından olduğu kadar ekonomik ve ekolojik bakımdan da önemli değerlere sahiptir. Örneğin, ekolojik işlevlerinde bir azalma olmaksızın, bu alanların otlatma (keçi) amaçlı kullanımı et veriminde üç misli artış sağlayabileceği gibi, enerji (biyokütle) üretimi amacıyla yönetilmeleri durumundan 2200 kg/ha/yıl petrol eşdeğeri enerji üretebilmek de olasıdır. Sorun, bu değerleri görebilmemizi engelleyen gözlüğü çıkarıp kendi gözlerimizi kullanma cesaret ve becerisini

gösterip gösteremeyeceğimiz sorundur.

• Bilgi üretimi

Gerek orman fakülteleri ve gerekse ormancılık araştırma kurumları tarafından üretilen bilgiler konusunda yapılacak araştırmalar ilginç sonuçlar üretecektir. Orman fakültelerinin neredeyse tümünün benzer özelliklere sahip coğrafyalarda açılmış olması, sadece politikacıların baskısı ve kararlarıyla açıklanabilir mi? Hızlı gelişen türler ve okaliptüs konusunda iki araştırma kurumu açılmış olmasına karşın, hızlı büyüyen yerli türümüz konusunda çalışabilecek bir araştırma kurumunun açılmamış olmasını nasıl açıklayabiliriz. Ya orman fakülteleri ve araştırma kurumlarında orman yangınları konusuyla ilgilenen uzmanların nitelik ve nicelikleri konusundaki durum. Örneğin, Yabancı türler üzerine yapılan çalışmalar ile kızılçam üzerine yapılan çalışmaların nicelik ve nitelik bakımından karşılaştırılması ne tür asimetrikler üretebilir? Araştırma kurumlarında gerçekleştirilen çalışmaların ıslah-genetik ağırlıklı olmasına karşın sosyo-kültürel konularla hemen hiç ilgilenilmemiş olması ne tür bir asimetri anlamına gelmektedir? Ormanların tüm toplumu yakından ilgilendiren boyutunu göz önünde bulundurarak, orman fakülteleri ve ormancılık araştırma kurumları dışında hangi bilgi üreten kurum orman ve ormancılık konularında bilgi üretme gereğini duymuştur? sorusuna yanıt bulma girişimimiz olmuş mudur?

Bu ve benzeri sorular üretilebilir. İlginç olan 92 yıllık uzun sayılabilecek bir deneyim süreci içinde bu sorular üzerinde kafa

yorulmamış olmasıdır. Türkiye Ormancılar Derneği tarafından düzenlenen II. Ormancılık Kongresi'nin konusu katılım idi. Bu kongrede ABD, Almanya, vb. gelişmiş ülkelerde geliştirilmiş kavram ve yöntemlere ilişkin pek çok bildiri sunulmuş olmasına karşın kongre süresince "imece" kelimesinin bir tek kez bile olsa telaffuz edilmemiş olması anlamlı ve irdelenmesi gereken bir konudur.

• Alan

Her ne kadar tersi iddia edilse de, gerek küresel ve gerekse ülkesel ölçekte orman alanlarının daralmakta olduğu konusu kamuoyunun ilgisini çekmektedir. Nüfus artmaya devam ettikçe kişi başına düşen ormanlık alan miktarının azalması doğal bir sonuçtur. Bundan 2000 yıl önce olduğu gibi, Anadolu'nun %80'inin ormanlarla kaplı olmasını hayal etmek günümüz gerçekleriyle mümkün değildir. Bu durumda Anadolu'nun 70 milyon insanı beslemesi mümkün olamazdı. Gelişmekte olan ülkelerin dünya kamuoyunu ormansızlaşma konusuyla abartılı biçimde meşgul etmeleri politik bir konu olarak da kabul edilmelidir. ABD başkanlarının hazırlattığı raporlarda (2000) tropik ormanların yılda %2.3 - %4.8 oranında azaldığı ileri sürülürken FAO'nun uzay görüntülerinden de yararlanılarak hazırlattığı raporlar (2001) bu azalmayı %0.46 vermektedir.

Benzeri bir durum amazon ormanları ve biyolojik çeşitlilik (cansızlar arasındaki çeşitliliği de kapsayan ekolojik çeşitlilik daha doğru bir kavramdır) içinde söz konusudur. Yapılan titiz çalışmalar insanla karşılaşmasından bu yana, Amazon ormanlarındaki

toplam daralmanın %14 oranında olduğunu ve bunun %3'lük bir bölümünün yeniden ormanlaştığını ortaya koymaktadır. Bu noktada Brezilya'nın, ABD'nin 18. yüzyılın ortalarında ve Avrupa'nın 15-18. yüzyıllar arasında yaptığı gibi, bu doğal kaynağını kalkınmasını destekleyecek oranda üretime sokması, sokabilmesi durumunda nasıl bir ekonomik tablonun ortaya çıkabileceğini düşünmek gereklidir. Gelişmiş ülkelerin yaymaya çalıştıkları Amazon ormanlarının dünyamızın akciğeri olduğu iddiasının ekolojik bir temelini olmadığı gerçeğinin de göz önünde bulundurulması, gerçek amacın netlik kazanmasına yardım edebilir. Amazon ormanlarında yıllık fotosentez oranı ile ayrışma oranı arasında belirgin bir fark yoktur ve bu nedenle bu ekosistemlerin atmosferdeki O₂/CO₂ oranı üzerinde anlamlı bir etkisi söz konusu değildir. Bu ve benzer ekolojik aldatmacalar ya da daha doğru bir deyimle yalanlar, gelişmiş ülkelerin kendi ekonomik üstünlüklerinin sürdürülebilirliğinin *masum(!)* araçları olarak da anlaşılmalıdır.

Türkiye'nin ormanları ve ormancılığının temel sorunu alan/nicelik değil verimlilik/niteliktir. Türkiye ihtiyacı olan orman ürün ve hizmetlerinin büyük bir bölümünü 20 milyon hektar civarındaki ormanlık alanından değil, bunun yaklaşık 1/10'nu oluşturan verimli ormanlarından sağlamaktadır. Başta orman içi ve bitişğinde yaşayanlar olmak üzere insanlar ile orman kaynakları arasındaki etkileşimlerin, her iki tarafı da memnun edebilecek biçimde düzene sokulması bu temelde ele alınmalı, verimliliği artırıcı kalıcı çözümler için alansal değişimler göze alınabilmelidir.

En büyük proje

Burada kastedilen ormancılıkla ilgili bir proje değildir. Söz konusu olan Cumhuriyetimizin kurucusu Mustafa Kemal'in en büyük projesidir. Bu ekonomik olarak tam bağımsız çağdaş Türkiye projesidir. Cumhuriyet, devrimlerin tümü, laiklik, vb. bu büyük projenin bileşenleri ve araçlarından başka bir şey değildir. Tüm olumsuzluklara karşın, 1938 yılının kasım ayında Türkiye, hiçbir ülkeye borcu olmayan, top namlusu döküp uçak üretebilen, demir-çelik ve tekstil sanayilerini (zamanın yüksek teknolojileri) kurmuş, lirası dolardan güçlü bir ülke durumundaydı. 19 Mayıs 1919 da başlayan ve sadece 19 yıl sürmüş bir dönemde başarılımıştır tüm bunlar. Bu Türkiye'yi 19 yıl sonrasının Türkiye'si ile karşılaştırdığımızda bu projenin ne anlama geldiği ve ne ölçüde kavranabildiği net bir şekilde anlaşılabilir. Bu en büyük ve temel proje nerede ise unutulurken cumhuriyet, laiklik, vb. biçimsel tartışmalarla kamplaşmaların alt yapısı hazırlanmıştır. Bugünün Türkiye'si ile Mustafa Kemal'in bıraktığı Türkiye arasında, biçimsel bazı benzerliklerin dışında, özde hiçbir akrabalık kalmamıştır. Borçlu, bağımlı ve subaylarının kafasına Amerikan çuvalı geçirilebilen, aydınlarının beyinleri batı işgali altındaki bir Türkiye 1938 Türkiye'si ile akraba olabilir mi? Mustafa Kemal'in onu 77 yıl sonra dahi anlayamayacağımız kadar büyük olduğunu kabul etmek ve onun bu en büyük projesini gerçekleştirebilmek için seferber olmak zorundayız.

Böyle bir misyon Cumhuriyet kadar genç Türkiye Ormancılarından başka kime bu denli yakışır?

Sonsuzluğa Uğurladıklarımız

HASAN İNAN
Ş.KARAAĞAÇ - 1941
DÜZCE ORMAN TEKNİKER OKULU
ISPARTA - 15.01.2017

MAHİR EKİCİ
ŞEREFLİKOÇHİSAR - 1931
İ.Ü. ORMAN FAKÜLTESİ - 1954
ANKARA - 24.02.2017

SABRİ KARA
EYNESİL - 1942
İ.Ü. ORMAN FAK. - 1968
ANKARA - 06.03.2017

NUSRET GÖNÜLLÜ
YOZGAT - 1918
İ.Ü. ORMAN FAK. - 1943
ANKARA - 07.03.2017

*Sonsuzluğa uğurladığımız üyelerimize
Tanrı'dan rahmet yakınlarına ve
meslek kamuoyumuza başsağlığı
dileriz.*

TOD - Türkiye Ormancılar Derneği
Tuna Caddesi No:5/8 Kızılay-ANKARA
Tel: 0312.433 84 13 Faks: 433 26 64

www.ormancilarderneği.org

f facebook: Türkiye Ormancılar Derneği

t twitter: ormancilarderne

ÜYELİK AİDATLARI için;

Türkiye Ormancılar Derneği
Ziraat Bankası Yenişehir Şubesi
(Şube Kodu: 471)

IBAN

TR250001000471397751395002
(TL Hesabı)

*Hesaplarımıza yapacağınız üyelik
aidatı ve diğer ödemeleriniz için
Türkiye'nin tüm Ziraat Bankası
şubelerinden kesinlikle herhangi bir
masraf alınmayacaktır.*

*Son Genel Kurulumuzda 2015 yılı
üyelik aidatları yıllık 60 TL olarak
belirlenmiştir. 2015 yılı için 30 TL
ödeyenlerin 30 TL fark yatırması
gerekmektedir.*

